

Velja po pošti:

za celo leto naprej... L 60—
za en mesec... 5-50
za inozemstvo... 70—

V Ljubljani na dom

Za celo leto naprej... K 58—
za en mesec... K 5—
V pravi prejemni meseci... 4-50

Sobotna izdaja:

Za celo leto... K 10—
za inozemstvo... 15—

SLOVENEK

Inzerati:

Enostolna pettivrsta (50 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat... po 80 v
Pri naročilu nad 10 objav popust.

Najmanjši oglas 30/9 mm K 2—

Poslano:

Enostolna pettivrsta K 1-80
Izhaja vsak dan izvenredno ponedeljek in dan po praznikih ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne sprejemajo.
Telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uredništvo v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Hranilniško št. 650 na naročino in št. 349 za oglaš.
v. i. z. č. 24.797, ogr. 25.511, bosn.-her. 7563.

Kazen za Ljubljano!

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Bern, 31. marca. »Secolu« brzojavljajo iz Ljubljane dne 27. t. m. pod naslovom »Srbski komandant bo kaznoval zasmehovalce Italije«: »Preiskovalna komisija za znane neredne in žalitve italijanskega zastopstva je odredila, da so bili odgovorni činitelji za žaljenje laške zastave izročeni kaznujoči pravici. Srbski komandant je po dolgem izgovarjanju izvršil ukaze komisije. Sodba bo takoj sledila.« (Op. ur. Da se spozna vsa tendencioznost in lažnivost italijanskega časopisa, je treba ta brzojav primerjati z izjavo ljubljanske vlade o sklepu preiskav entente komisije.)

Brez zadoščenja!

Italijani so v svojem brezmejnem imperijalizmu hoteli dobiti od takozvanih velevladi poverilo, da zasedejo Slovenijo najmanj do Zidanega mostu, kjer bi se srečali s svojimi nemškimi zavezniki, ki bi tako okrnjeno Slovenijo zasedli od severa. Iskali so povoda, da to izpeljejo. Dobili so sredstvo, ki naj bi jim pripomoglo do zaželjenega povoda in okupacije.

V svet so vrgli vesti o »ljubljskem in zaloškem dogodku«. Te vesti so vznemirile ententine diplomate v Parizu. Laška žurnalistika in diplomacija sta izrabljali ta »dogodek« za največjo brezobzirnostjo in sta sejali sovraštvo in ogorčenje proti Slovencem. Stari »tiger«, Clemenceau, je zarohnel. V svoji izjavi dne 10. marca je — kakor je tedaj pisal laški list »Il Resto del Carlino« — izrazil ton, ki kaže »poduševljeno surovost člančičev«, ki jih je ta mož svoj čas pisal. Resolucija, sklenjena 8. marca od pariškega vojnega sveta, pošilja v Ljubljano komisijo 4. generalov. »Po konstataciji dejstev — se glasi — bodo sklenjeni vsi potrebni koraki skupno s kaznijo krivcev in vse odškodnine in zadoščenja, katere bi se smatrala dolžna italijanski vladi.« V tej resoluciji je dalje izražena grožnja okupacije in še energičnejši (!) odredb, ki bi jih komisija smatrala za potrebne.

Ta resolucija, dne 10. marca podpisana od gospoda Clemenceauja, je bila v obraz vsem navadam, ki se jih navadno poslužujejo diplomati. Zakaj tak ton napram nam? In ravno napram nam? Ta izjava ni le po svoji obliki nenavadno ostra, marveč je taka, da se ni ententa takega tona posluževala celo proti zasovraženi in sovražni Nemčiji. Ententina resolucija je bila za naš narod, ki je zaslužil od entente drugačnega ravnanja, kruto žaljiva, in ves svet,

ki je stal pod vtisom ostrega tona te izjave, se je čudno spraševal, kakšni barbari in divjaki bivajo neki tam v Ljubljani in v Zaglogu. Komisija je dospela. Najprvo so prišli le 3 generali, italijanskega zastopnika ni še hotelo biti. Zato pa so prišle k nam mistificirane vesti, da je ententa našo Gorisko, Trst in Istro prisodila — Italiji. Dares je jasno, da je Italija hotela s temi vestmi doseči razburjenje, izgrede proti ententini komisiji ter temu sledečo okupacijo Slovenije. Tudi to se ni posrečilo ta komisija je slednjič pričela z delom. Natančno je preiskala zaloški dogodek glede sežgane italijanske trobojnice ter preiskavo glede izgnane laške komisije. O »delovanju« te komisije smo obširno poročali v članku dne 29. marca.

In kaj je dognala preiskovalna komisija štirih ententinih generalov, žal, pre malo vemo o tem! Ljubljanski dopisni urad z dne 30. t. m. poroča iz uradnega vira le te-le kratke vrstice:

»Medzavezniška komisija, ki je prišla v Ljubljano po nalogu vrhovnega vojnega sveta v Parizu, da preišče takozvane dogodke v Ljubljano z dne 12. februarja in v Ljubljani z dne 20. februarja, je zaključila svojo preiskavo z naslednjim uspehom:

Zaloškega dogodka ni bilo. Iz Ljubljane odstranjena laška komisija za kontrolo izvršitve premirja se bo zamenila z medzavezniško komisijo, katere član je tudi srbski častnik in ki ima nalogo reparaćije, izdajanja potnih listov ter olajšanja železniškega prometa. Italijanske, francoske ter angleške člane te komisije predstavijo dne 3. aprila generali Segre, Savy in Gordon ljubljanskim oblastem, poveljnik Dravske divizije kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani general Smiljanec pa imenuje našega člana te komisije.

Zaloškega dogodka ni bilo! — S tem je za entento stvar odpravljena! In ljubljanski dogodek? Izgnana laška komisija se zameni z ententino, ki se ji pridruži še en član, imenovan od našega generala Smiljanca. Nič več!

Huda kazen je bila razglašena za nas, pred celim svetom smo stali osramočeni, svet se je na podlagi pariške izjave zoražal nad nami. Sedaj, ko je komisija štirih generalov izvedla svojo strogo preiskavo — pa svet ne ve in mi ne vemo, ali nas smatrajo za zločince ali za nedolžne. Zaloškega dogodka ni bilo! S temi štirimi besedami preide poročilo vso sramoto, ki smo ji bili izpostavljeni, in za nas ni zadoščenja, če smo nedolžni. A no pariških izjavah bi pa bila kazen, če bi bili krivi!

Zgodila se nam je krivica, a zadoščenja za nas ni. Majhni smo sicer, a krivico

občutimo tem huje, ker nam je bila zadana od tistih, od katerih smo svoj čas v otročji zaupljivosti pričakovali ljubezni in pravice!

Žalitev brez zadoščenja, krivica mesto ljubezni — to boli in se ne pozabi!

Dr. A. V.

Naloga najmanjšega naloga.

Narodno gospodarstvo v mladosti, komaj ustanovljeni in še neconsolidirani državi Slovencev, Hrvatov in Srbov se nahaja v težki krizi. Ta kriza se kaže pred vsem v splošni nesigurnosti naših denarnih in kreditnih razmer in v stalnem padanju naše kronske vrednosti oziroma vrednosti avstrijskih bankovcev, ki veljajo na ozemlju naše mlade države kot zakonito plačilno in zamenjalno sredstvo. Koliko je pri nas avstrijskega papirnatega denarja v prometu, ni mogoče natančno ugotoviti. Razni pisatelji cenijo to vsoto približno na 5 do 6 milijard kron. Ta vsota je naravnost ogromna, če se vpoštevata, da je bilo tik pred vojno v celi Avstro-Ogrski okrog 3165 milijonov papirnatih bankovcev v prometu. Do danes pa je Avstro-Ogrska banka izdala že nad 35 milijard bankovcev (primerjaj brošuro srbskega pisatelja dr. Mišo Semjan: Pitanje avstrijske valute, ki je nedavno izšla).

Kurz avstrijske krone je danes v inozemstvu komaj 20 odstotkov nominalne vrednosti, v primeri z dinarjem 1 tretjina.

Vsak resen človek, kateri pozna vsaj glavna načela teoretične nacionalne ekonomije, se mora vprašati: Kam pelje to gospodarstvo? Kakšne posledice ima devalvacija papirnatega denarja na naše narodno gospodarstvo? Kaj je v tem oziru storiti, da rešimo našo državo pred finančno katastrofo in jo postavimo na nove solidne gospodarske temelje?

Zgodovina narodnega gospodarstva nas uči, da so v teku zadnjih dveh stoletij različne države, ki so prišle bodisi vsled vojsk ali nerealnega gospodarstva v finančne stiske, izdajale v veliki množini papirnat denar, za katerega ni bilo nobenega kritja v kovini (zlatu ali srebru) ali varnih vrednostnih papirjih. Države so bile potem primorane, da so proglasile takozvano zakonito devalvacijo papirnatega denarja. Tako je na primer francoska republika do leta 1796. izdala do 45 milijard frankov v papirju (assignati), ki je bil pozneje zamenjan z drugim manj vrednim papirnatim denarjem, a je končno zgubil vso vrednost. — Avstrijsko-ogrsko država je za časa Napoleonovih vojsk do l. 1811.

izdala okrog 1060 milijonov goldinarjev v papirju. S patentom z dne 20. februarja 1811 pa je bil ta papirnat denar (Bankozettel) zamenjan z novim, ki je imel le end petino vrednosti. Za 5 starih papirnatih goldinarjev se je dal le en novi »šajn« (Einslösungsscheine). A že leta 1816. je bila država primorana vzeti ta novi papirnat denar iz prometa in ga zamenjati v srebru ali bankovcih v razmerju 250 : 100, torej zopet zakonita devalvacija! Pri zakoniti devalvaciji se mora vedno tudi določiti kurz za izplačevanje zasebnih terjatev, ki so nastale prej, ko je bil papirnat denar več vreden, sicer bi se dolžniki vsled devalvacije neopravičeno obogatili.

Združene države v Severni Ameriki so leta 1879. odpravile svojo papirnat mero (valuto) na ta način, da so nakopičile velik zaklad dragih kovin (zlata, srebra) v svojih državnih bankah in proglasile, da zamenjajo od določenega časa vse bankovce v zlatu ali srebru.

Francija si je za časa nemško-francoske vojske leta 1870.—1871. izposodila od svoje državne banke 1 in pol milijarde frankov. Banka je d-bila pravico, da bankovcev ni bilo treba zamenjati v zlatu ali srebru, francoska država je potem v teku pa let potom davkov odplačala posojilo pri svoji banki, nato pa proglasila, da se smejo bankovci zopet zamenjati s kovanim denarjem (v zlatu in srebru) ter je tako odpravila papirnat valuto.

Nekaj podobnega je bilo tudi pri ureditvi avstro-ogrsko valute leta 1892.

Devalvacija papirnatega denarja lahko konča s popolnim finančnim polomom, »krahom«, kakor smo videli pri francoskih »assignati«, ali pa se država primorana zamenjati papirnat denar z novim, ki približno odgovarja kurzu ceni, ali pa najeti državno posojilo in na tak način urediti svojo valuto.

Posledice devalvacije papirnatega denarja se kažejo pred vsem v visokih cenah vseh blaga in sploh življenjskih potrebščin ter v splošni negotovosti produkcije in prometa, dalje v izredno visokih cenah vseh nepremičnin. Nadaljna posledica devalvacije denarja je tudi, da po znamenem Creshamovem zakonu slab denar dobi denar popolnoma izpodrine iz prometa. To vidimo zlasti sedaj pri nas, ko se kovani denar (zlatu in srebru) sploh ne dobi več, dočim je papirnat denarja (seveda tudi vsled tihotapske trgovine z Avstrijo-Ogrsko) zmerom več, vsled česar kurzna vrednost krone avtomatično pada.

Vsled devalvacije denarja so udarjeni pred vsem navadnjenci s fiksnimi plačili in delavstvo, končno pa pod tem trpi celotno narodno gospodarstvo, ker je ljud,

LISTEK.

Ant. Čehov.

Zinka.

V kmečki izbi je nočevala na svežem senu lovska družba. Skozi okno je pogledavala luna, na ulici je otožno cvilila harmonika, od sene pa se je širil zoprni vonj, ki je nalahko dražil živce. Lovci so govorili o psih, o ženskah, o prvi ljubezni in o ključačih. Ko pa so prerezali vse znane ženske in si povedali sto anekdot, je najdebelejši lovec, podoben kopi sene in ki je govoril s polnim basom štabnega častnika, globoko zazdehal ter pripomnil: »Ni taka reč, če je kdo intimno priljubljen: Ženskam je pač prirojeno, da ljubijo naš spol. Toda, gospoda moja, ali je bil kdo izmed vas zasovražen in sicer strastno, besno zasovražen? Ali je kdo izmed vas opazoval hlastno sovraštvo? A?«

Odgovora ni bilo.

»Noben, gospoda moja.« je vprašal bas štabnega častnika. »No glejte, jaz sem bil zasovražen in sicer me je sovražila lepa gospodična ter sem na samem sebi mogel proučiti simptome prvega sovraštva. Prvega, gospoda moja, to pa zato, ker je bilo to sovraštvo prvi ljubezni ravno nekaj nasprotujočega. Sicer pa se je to, kar bom sedaj povedal, zgodilo takrat, ko nisem imel še nobenega pojma o ljubezni ali so-

vraštvu. Meni je bilo takrat osem let, toda to dejstvo ne igra uloge; tukaj ni važen on, gospoda moja, ampak »ona«. Torej prosim zanimanja. Krasnega poletnega večera, ravno pred zahodom solca, sva sedela jaz in moja guvernantka Zinka v otroški sobi ter se učila. Bila je milo poetično bitje, ki je pred kratkim končalo tečaj za domačo učiteljico. Zinka je raztreseno gledala skozi okno ter govorila:

»Torej, Mi vdihavamo kislec. Sedaj mi pa povejte, Peter, kaj mi izdihavamo?«

»Ogljenčevo kislino,« sem odgovarjal ter gledal skozi ravnoisto okno.

»Dobro,« je pritrdjevala Zinka. »Rastline pa ravno narobe: Vdihavajo ogljenčevo kislino ter izločajo kislec. Ogljenčeva kislinina se nahaja v soliterni vodi in v oglju. Ta plin je zelo škodljiv. Blizu Neapolja se nahaja takozvana »Pasja jama«, ki vsebuje ogljenčevo kislino; pes se n. pr. v tej jami zaduši in pogine.«

Ta nesrečna jama blizu Neapolja tvori ono kemično modrost, nad katero se ne upa povzpeti nobena guvernantka. Zinka je vedno z vneto trdila o koristi prirodne znanosti in prirodnih zakonov, toda komaj da bi ji bilo še kaj znano iz kemije razen te jame.

Ukazala je, naj ponovim. Ponovil sem. Vprašala me je na to, kaj imenujemo horizont. Odgovoril sem. Na dvorišču pa se je istočasno z najinim prežvekanjem horizonta in jame moj oče odpravljaj na lov.

Psi so lajali, vprežena konja sta nestrpno prestavljala noge ter nagajala voznikom, lakaji so nakladali potni voz z vrečami iz lipovega ličja ter vsemi mogočimi rečmi, Poleg potnega voza pa je stal koleselj, na katerega so se usedla mati in sestre, da se popeljejo na godovni praznik k Ivanickim. Doma sem ostal jaz, Zinka ter moj starejši brat visokošolec, katerega so boleli zobje. Lahko si predstavljate mojo nevoščljivost in dolgčas!

»Torej, kaj mi vdihavamo?« je vprašala Zinka ter gledala skozi okno.

»Kislec...«

»Da, horizont pa imenujemo mesto, kjer se zemlja, kakor se nam dozdeva, dotika nebesnega oboka...«

Premaknil se je potni voz, za njim pa je zdrčal koleselj... Videl sem, kako je Zinka potegnila iz žepa listek, ga krčevito stisnila, prižela na sence, vzplamtela in pogledala na uro.

»Zapomnite si torej,« je dejala, »da je blizu Neapolja takozvana »Pasja jama...« nato zopet pogledala na uro in nadaljevala: »Kjer se, kakor se nam dozdeva, dotika nebo zemlje.«

Revica je v velikem razburjenju premerila sobo ter še enkrat pogledala na uro. Od časa določenega za učenje je ostalo še dobre pol ure.

»Sedaj pa aritmetiko,« je izpregovorila, težko soplja in s tresočo roko listala po

računici. »Razrešite nalogo št. 325, jaz... pridem takoj...«

Zapustila je sobo. Slišal sem, kako je zletela po stopnicah, nato pa videl skozi okno, kako je njena modra obleka švignila preko dvorišča ter izginila za vrati, ki vodijo na vrt. Gibčnost njenih kretenj, barva lic in razburjenje, vse to me je vzpodbudilo. Kam je šla in zakaj? Ker sem bil bolj navzhan, kakor bi kdo sodil po letih, sem kmalu iztuhtal in vse razumel: zbežala je na vrt z namenom prikrasti se v nasad malin ali da bi si natrgala črešnje ter tako izkoristila odsotnost mojih strogih starišev! Če je pa tako, grem pa še jaz jest črešnje! Vrgel sem računico v kot ter zbežal na vrt. Pritekel sem do črešnje, nje pa že ni bilo tam. Ostavila je za seboj nasad mahu, agrest, kolibo čuvaja ter šla vsa blede in trepetajoča pri najmanjšem šumu skozi zelenjadni vrt k ribniku. Plazil sem se za njo ter videl, gospoda moja, sledeče: Na bregu ribnika stoji med debelimi dveh starih vrb moj najstarejši brat Saša; na njegovem obrazu ni opaziti, da bi ga boleli zobje. Gleda na bližajočo se mu Zinko, vsa njegova postava pa, kakor da bi jo obsevala solnčna zarja, izraža srečo. Zinka pa stopa k njemu, komaj privzdiguje noge, težko diha ter povesi glavo nazaj, prav kakor da bi jo gnali v »Pasjo jama« in silili vdihavati ogljenčevo kislino... Vse priča, da gre prvič v življenju na ljubezenski sestanek. Sedaj je pri niem... Pol minute gledata

stvo zgubilo zaupanje do postavno veljavnega denarja in za papirnati denar nihče neče delati, ako si s tem ne more preskrbeti najnujnejših življenjskih potrebščin.

Slaba papirnata valuta je sedaj najhujša rak-rana na našem narodnem gospodarstvu. Skrajni čas je že, da se tako dolgo obetana regulacija valute izvede. Ako se to v doglednem času ne zgodi, bo nastal finančni polom, ki bo zahteval milijonske žrtve na našem premoženju. Sicer pa že zdaj vsled stalno padajočega kronskega kurza dnevno izgubimo milijone in milijone. Vprašanje je tudi, kaj bo z našimi denarnimi zavodi, s kreditnimi organizacijami in s prihranki našega ljudstva, ako se valuta pravočasno ne uredi. Gre pred vsem za vloge naših malih ljudi.

Iz vsega tega sledi nauk: Proč z avstrijsko papirnato valuto! Vpeljimo svojo lastno valuto, slonečo na dinarju. Učimo se od Čehov, ki sedaj z mrzlično naglico in patriotičnim navdušenjem zbirajo kovani denar in drage kovine (zlato in srebro) v svojih državnih denarnih zavodih, da si ustvarijo trden temelj za svojo valuto. Podobne akcije je treba tudi pri nas! — Razmerje krone proti dinarju naj ne bo previsoko, sicer bo naš narod hudo udarjen. — Dr. Semjan priporoča, naj se proglasi zakonita devalvacija kronske mere v razmerju 1 : 10, torej bi imela krona le 1 desetino svoje nominalne vrednosti. To bi bil grozen udarec za vse naše male ljudi. Treba je najti pravičen ključ za razmerje krone proti dinarju!

Naša vlada pa naj po češkem vzorcu začne akcijo, da se zbere ves kovani denar in sploh drage kovine v naših državnih denarnih zavodih. — Vojni dobičkarji! Tu imate priliko, da storite svojo narodno dolžnost in priskočite naši mladi državi na pomoč. Za slučaj da se ureditev valute ne more izvršiti brez državnega posojila, pa se naj čimprej vpele davek na vse vojne dobičke, ki se naj vporabi v prvi vrsti v to svrhu ter za socialno zavarovanje v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Za pustolovstvo?

Ljubljana, dne 31. marca 1919.

Vse zadnje vesti s pariške konference pričajo, kako katastrofalen vtis je naredila brzojavka o boljševiškem prevratu na Ogrskem. Vodilni državni entente so se prepirali, da »boljševiška nevarnost« ni umišljena, ni bolezen razgretih revolucijonarnih glav, ampak da se narodi krčevito oprijemljejo te ideje, kot edinega rešilnega sredstva ob brezupnem spoznanju, da hočejo ententni imperijalisti v Parizu nadaljevati ono usodepolno predvojno politiko, ki je povzročila svetovni požar in potopila Evropo v neizmerno gorje in potoke krvi. Toda v tej katastrofi se je vzbudila vest narodov, ki je stala toliko žrtve in razdeljanj, toliko bolesti in trpljenja, da je ni več mogoče uspavati z lažmi in z zakulisno politiko onih diplomatov, ki jih narodi niso izvolili in niso poslali oni, ki so nosili v tej vojni najtežje breme doma in v strelskem jarku. Danes nihče ne dvomi več o tem, da je pariška konferenca izgubila vero in zaupanje narodov, ki čakajo odresilne besede in uresničenje takih mirovnih pogojev in sklepov, ki bi preprečili v bodoče vsako prelivanje človeške krvi. Zdi se, da so gospodje v Parizu prespali ta duševni preobrat cele Evrope in da ne vidijo nič in ne slišijo nič.

In namesto, da bi nastopil najvišji vojni svet alirancev proti boljševikom z edino uspešnim orožjem, ki obstoja v brezpo-

gojnem uresničenju Wilsonovih idej brez vsake imperialistične in kapitalistične primesti, pošilja v breznamenit boj proti boljševikom do skrajnosti izmučene in vojne že do grla site čete, ki naj s silo ukroto in pogasijo ta požar. V tem tiči usodepolna prevara, ker se ideja, ki se je ogoljufani in iztrpinčeni narodi oklepajo kot odresilne deske v tem blaznem vrtincu vseh mogočih represalij, strategičnih meja, odškodnin itd. ne da z nobeno brutalno silo udušiti, pač pa s to le povečati njena moč in vpliv. Le ideja zamore premagati idejo! Tu gre za boj dveh popolnoma si nasprotujočih in ekstremnih svetovnih naziranj: skrajno individualistično kapitalistične in skrajno komunistično socialistične ideje. Kakor zavračamo prvo, tako dvomimo v popolno uresničenje druge in vidimo rešitev iz tega kaosa le v popolnem destvovanju Kristusovih načel o ljubezni, bratstvu in svobodi vseh, velikih in malih, ponižanih in razžaljenih, zmagovalcev in premagancev in vseh stanov brez razlike. Evangelij je naš program. Borili se bomo proti diktaturi in izkoriščanju z ene ali druge strani.

S tem je naše stališče napram ogrskim dogodkom dano. Ne moremo uvideti, zakaj bi ententa pošiljala naše čete v boj proti boljševikom in to ne samo radi tega, ker je nade našega troedinega naroda v pravičnost pariške konference prevrnila, ampak ker smatramo vsako tako akcijo za pustolovstvo, nevredno svobodnega človeka. Če se pa, gospodje v Parizu bojite »rdeče nevarnosti«, tedaj dajte nam vse naše pravice, vrnite nam ugrabljeno ozemlje, ki je naše in ostane naše kljub vašim sklepom, dajte nam hrane in pomagajte gospodarsko konsolidirati našo mlado, od vseh strani ogroženo državo — in imeli boste na Balkanu, na vratih Evrope in Azije, zdrav in miren narod, ki ne bo povzročal nobenih prevratov in bo postal brez kanonov in bajonetov obrambni zid prave evropske kulture in demokracije.

ALRE.

Govor poslanca V. L. S. Ivana Vesenjaka.

Poslanec Ivan Vesenjaka je kot prvi pro govornik pri proračunski razpravi govoril sledeče:

Poverjena mi je naloga, da govorim v imenu kluba, čigar člani pripadajo stranki, ki zastopa široke plasti našega naroda z malimi imetji: malo kmetijstvo, malo obrt, delavstvo z roko, a tudi delavstvo z umom. Gospodarsko in socialno stališče teh slojev tvori bazo in mi daje direktivo, kako naj govorim in kako stališče naj zavzamem nasproti vladni predlogi kot taki.

Ako izjavljam, da to proračunsko predlogo v celoti sprejemem, ji moram vendar pridati nekaj resnih, odločnih pripomb. Sedanja predloga sloni na kreditih in na starih predvojnih davčnih sistemih in metodah. Nastane vprašanje, ali je to trajno mogoče. Jaz bi se drznil to zankati. Že dejstvo, da so barbarsko upustili storo kraljevino Srbijo ter prav do kosti izmозgali velik del naše domovine, zahteva finančno-tehnično prilagoditev tem dejstvom in temeljite izpremembe davčnega sistema.

Prav tako zahteva temeljite izpremembe prenos imetja vsled vojske, kjer so nekateri neizmerno obogateli, drugi pa silno obubožali. Stališče gospodarske demokracije in socialne pravičnosti zahteva, da nosijo čim manjša bremena tisti, ki so slabšeji, ki v resnici težko delajo, in da se obdavčijo čim bolj oni, ki žive v izobi-

lju ob tujem znoju in od tujih žuljev. (Zivahno pritrdjevanje in ploskanje.) Nujno sledi iz tega, da mora biti vsak davek progresiven.

Ker žalibog dobro vemo, da brez davka ne moremo živeti kot država, pa tudi ne kot socialna celota eksistirati, moramo vsaj zahtevati, da se čimprej vse državne davščine izenačijo po celi državi po istem principu. Kot posledica vojske in neurejenih razmer po celi Srednji Evropi ter preko nje imamo sedaj težko stagnacijo našega narodno gospodarskega življenja. Zdi se mi celo, da nam preti katastrofa, in s tem bo konec onega vzornega reda, ki ga imate sedaj še pri nas. Naši ljudje so vajeni naglega gospodarskega življenja in ga morajo imeti, ako naj uspevamo. Vsa naša državna uprava, posebno naš finančni minister je dolžan razvoju, konsolidaciji ter ukrepitvi finančne moči naše države, da prepreči to hiranje.

Položaj kmeta.

Premični in nepremični kapital našega kmeta se je silno zmanjšal in oslabil; s tem seveda pa tudi davčna sila. Edino dobro, kar je prinesla zadnja doba, je formalna razdolžitve našega kmetijstva v zadnjih letih. V razsulu so kmetijski domovi, obrabljeni, polomljeni in pokvarjeni je kmetovo orodje. Primanjkuje strašno živine vsled krutih birokratskih avstrijskih rekvizicij. Posebno uprežne goveje živine ni. Toda tudi dobrih človeških delavnih sil primanjkuje. Primanjkuje hlevskih in umetnih gnojil. Naša zemlja zahteva veliko težkega intenzivnega dela. Pri takšnih odnosih pa se operira od sedaj pri nas od strani davčnih oblasti še popolnoma po stari davčni šabloni, kakor jo je ustvarila in utrčila stara avstrijska birokracija pred svetovno vojsko. Tako se je n. pr. v mojem okraju naložil na novo ali v pretežni večini zvišal naravnost do neverjetne višine osebnodohodninski davek takorekoč brez vsakega razumevanja za pravi kmetov gmojni položaj. Gospodje, to ni prava pot! Ako bčete, da bomo imeli cenen in obilen kruh, pomagajte kmetu z novimi investicijami, omogočite mu preureditev njegovega obrata in izpopolnitev z novim gospodarskim orodjem. Dajte kmetu možnost, da lahko kruh pridelal! Ne ubijajte kmetu ljubezni do zemlje, ne jemljimo mu vsega z direktnimi in indirektnimi davki. Pri delu in jelu naj bo enako vreden državljan, enako vreden član naše socialne družbe. Temelj je države in družbe, ohranite ga, okrepite ga, ker s tem okrepite skupno domovino, sami sebe in naše finance.

Proti militarizmu.

S strahom in skrbjo za naš gospodarski razvoj in državno-financijsko ravnanje čitam številke o potrebščinah vojnega ministra. Dobro se zavedamo, da naš trenutni položaj, neurejene razmere na naših mejah zahtevajo zadosti varnostnih sredstev, da zamoremo mi, posebno naš kmet mirno bivati na svojem od očetov podedovanem domu in uživati trud svojega dela. Saj imamo tu med svojimi kolegi Korošca Grafenauerja, ki je najbolj drastičen zgled, kako bi bilo sicer posebno na naši sedaj zavarovani slovenski, štajerski in koroški zemlji. Toda moja najiskrenejša želja je, da bodi ta vsota v sedanjih višini proračuna zadnja težka žrtev, da nam uresničenje Wilsonovih načel in zahteva po ligi enakopravnih in enakoveljnih narodov prinese možnost, da obrnemo vse vsote, ki smo jih žrtvovali do sedaj za ta namen, za izvrševanje socialnih naših na-

log, za gospodarsko povzdigo in materialni ter kulturni dobrobit našega troimenskega naroda.

Za invalide in sirote.

Z grenkostjo v srcu čitam postavko, kjer se skrivajo izdatki za obnovitev zemlje, za podpore invalidom, vdovam in sirotam. Kot človekoljub s pravim verskim prepričanjem obžalujem, da sta nas militarizem in imperijalistična macchiavellistična politika osrednjih držav dovedli do tega, da sploh moramo imeti postavko. S stališča socialne pravičnosti obžalujem, da so vsote za posameznike tako majhne, da vsem tem največjim domoljubom ni zagotovljena vsaj v skromni meri popolnoma gotova materialna eksistenca. Sramota bi bila, ako bi imela država za te ljudi po navadi minulih časov le boljše ali slabše proteze in lajno. Sramota bi bila za nas, če bi glušili svojo vest z vinarskimi darili na cesti. Pošbe zahtevam, naj gospod finančni minister no šteti, ko gre za dobro vzgojo sirot. Ker teh sirot nikdar več ne bo grela ljubezen roditeljev, naj občutijo tem bolj ljubav skupne matere domovine! Lepo smo govorili o naših junakih; še lepše delajmo za njihove sirote!

S stališča socialne pravičnosti preso-jam tudi zahteve našega uradništva, zlasti našega delavstva. Čuta časti in poštenja je v teh slojih dovolj, da bodo znali na eni strani upoštevati zelo težki finančni položaj naše skupne domovine in da bodo na drugi strani dali državi in družbi za politično plačo tudi popolnoma pošteno delo. S tem pozdravljam ta del finančne predloge gospoda finančnega ministra.

Prehrana.

Takorekoč eksistenčno vprašanje za državo in še bolj za njen notranji mir in red je, da dobijo lačni sloji dovolj in poceni hrano. S tem prihajam k eni nujni zadevi in točki našega proračuna. Imamo pač ministrstvo za prehrano, toda hrane nimamo! Shiran, fizično izčrpan vsled krivičnega prejšnjega birokratskega avstrijskega sistema in prejšnjih odnosov stoji tovarniški delavec pred strojem in riže kot krt v zemlji in prihaja upehan ter gladen k svoji gladni ženi in gladni deci. Delavec mora postati dovzeten za one ideje, ki iz Rusije sem razkrajajo človeško družbo ter jo vodijo v gospodarski pogin. Jaz vem, da vlada tega neče; zato naj posveti vso pažnjo prehranjevalnim nalogam!

Proč z oderuhi.

Ne dopuščajte naprej našim oderuhom in špekulantom, da greše nad zdravjem, imetjem in življenjem celega naroda! (Ploskanje.) Zavedajte se, gospoda pri upravi države, da so to največji škodljivci naše državne ideje, da so hujši nego Efijski, ker v brezsrannem egoizmu ubijajo narod. (Ploskanje.) Velik bi bil greh ministrstva za prehrano in ministrstva za promet, ako bi površno pojmovalo svojo nalogo. Z železno metlo posežite vmes! Še je čas, toda ne dolgo; kajti vse kaže, da gre kazalec na tri na 12.

Naša obratna prometna sredstva proti našemu centru, našemu Beogradu so naravnost obupna. Z nekako pasivnostjo se zabranjuje promet; ne telegraf, ne pisemska pošta, ne železnica ne funkcionira tako, kakor bi bilo treba in mogoče.

Vlada, delaj!

Tudi sicer se mi zdi, da se nam ne mudi nič z reformami in da upravno delo zastaja. Ko sem v Ljubljani čital listo našega ministrstva, me je navdajal strah

molče drug na drugega, kakor da ne verjameta svojim očem. Nato pa sune nevidna sila Zinko v hrbet, vsled česar položi roki na rame Saše ter skloni glavo na njegov telovnik. Saša se smehlja, besediči o nečem brez zveze ter položi dlani na Zinkina lica s tisto okornostjo, ki je svojstvena do ušes zaljubljenemu človeku. Vreme pa je bilo naravnost krasno, gospoda moja... Hrib, za katergera je zahajalo sonce, dve vrbi, zeleni bregovi ter nebo, vse to se je skušno s Sašo in Zinko zrcalilo v ribniku. Lahko si predstavljate tišino. Nad travnikom pa se je zlatilo milijon metuljčkov z dolgimi brki, v ozadju za vrtoom pa se je pasla čreda. Z eno besedo: Kot nalašč za slikarja!

Od vsega, kar sem videl, sem razumel samo to, da sta se Saša in Zinka poljubovala. To ni spodobno. Če zve mama, bosta oba občutila. Ker sem čutil, da me je obšel z neznanega vzroka sram, sem šel domov v sobo in nisem čakal konca ljubezenskega sestanka. Sedel sem pri računici, mislil in preudarjal. Po mojem obrazu je plaval zmagovit nasmehek. Na eni strani je prijeto biti gospod tuje tajnosti, na drugi strani pa je nad vse prijetna uporabljiva zavest, da morem takima avtoritetama, kakor sta Saša in Zinka, vsako minutu dokazati njiju nevednost o javni dostojnosti. Sedaj sta ona dva v moji oblasti, njuna brezskrbnost pa popolnoma odvisna od mojega velikodušja. Jima že pokažem!

Ko sem se vlegel spat, je Zinka kakor po navadi prišla v spalnico, da pogleda, če

sem morda zaspal oblečen in če sem opravič večerno molitev. Pogledal sem njen lepi in srečni obraz ter se namuzal. Tajnost me je mučila ter hotela na dan. Treba je bilo zbosti ter se nasladiti nad učinkom.

»Jaz pa vem!« sem rekel smeje. »Hi, hi, hi!«

»Kaj veste?«

»Hi, hi, hi! Videl sem, kako sta se pri vrhah poljubovali s Sašo. Sledil sem vam ter vse videl...«

Zinka je vztrepetala, oblila jo je rudečica ter je, vsa pobita od mojega zbudljaja, omahnila na stol, na katerem je stal kozarec z vodo in svečnik.

»Videl sem, kako sta se... poljubovala...« sem ponovil, ter se naslajal nad njeno pobitostjo. »Aha, vse povem mami!«

Malodušna Zinka je napeto pogledala name, ko pa se je prepirčala, da resnično vse vem, me je obupno prišla za roko in izpregovorila s tresočim glasom:

»Peter, to je podlo... Prosim vas radi Boga... bodite moze... ne govorite o tem nikomur... to je nizko... prosim vas.«

Prvič se je revica bala moje matere, dobre in stroge dame, kakor ognja; drugič pa je moj muzejčič se obraz gotovo oskrnil njeno prvo, čisto in poetično ljubezen, vsled česar si lahko predstavljate položaj njene duše. Po moji milosti ni zatislila očesa celo noč, zjutraj pa je prišla k čaju z modrimi kolobarji pod očesi... Ko sem po čaju srečal Sašo, nisem mogel prestati, da ne bi se namuzal in izblebel:

»Jaz pa vem! Videl sem, kako si ti večeraj poljuboval m-l Zinko!«

Saša me je pogledal ter dejal:

»Ti si bedak!«

On ni bil tako malodušen kakor Zinka, zato pa se mi načrt ni posrečil. To pa me je še bolj podžgalo. Če se namreč Saša ni ustrašil, gotovo ni verjel, da sem vse videl in da vse vem; toda postoj, jaz ti že dokažem!

Do obeda sva se učila, toda Zinka ni pogledala name ter niti besedice črhnila! Namesto da bi me vzela v strah, se mi je na vse načine prikupovala in se ni na moje porednosti pritoževala pri očetu. Se slabih redov mi ni dala!

Ker sem bil bolj prebrisan kakor bi kdo po letih sodil, sem izbraljal njeno tajnost kakor sem hotel: lenaril sem, postavljaj se v učni sobi na roke ter predrzno govoril. Z eno besedo: Če bi na ta način delal do danes, bi postal izvrsten pustolovec. Potekel je teden. Tuja tajnost me je podžigala in mučila kakor trn v peti. Hotelo se mi je na vsak način izblebetati in se nasladiti z učinkom. Nekoč pri obedu pa sem se ob navzočnosti mnogih gostov bedasto namuzal, strupeno pogledal Zinko ter rekel:

»Jaz pa vem... hi, hi, hi! Videl sem.«

»Kaj veš ti?« je vprašala mati.

Pogledal sem še bolj strupeno Zinko in Sašo. Izplačalo bi se pogledati, kako je vzplamtelo dekle in kako zlobno je pogledal Saša. Ugiznil sem se v jezik ter umolknil. Zinka je polagoma pobledele, stislila

zobe ter nič več jedla. Zapazil sem še isti dan pri večernem pouku na obrazu Zinke ostro izpremembo. Obraz je bil strog in hladen, kakor iz marmorja, oči pa so gledale čudno naravnost v moj obraz; dam vam častno besedo, da nisem videl niti pri lovskih psih, kadar gonijo volka, tako poražajočih in uničujočih oči! Njiju izraz sem izborno razumel, kajti ona je sredi pouka naenkrat stislila zobe in siknila:

»Sovražim! O, če bi videli vi, gnusni podlec, kako vas sovražim, kako je meni zopna vaša ostrizena glava in vaši obtrepani, napihnjeni ušesi!«

Takoj pa se je prestrašila in dodala:

Tega ne govorim vam, ampak ponavljam ulogo...«

Ponoči pa sem videl, gospoda moja, kako je prišla k moji postelji in gledala moj obraz. Strastno me je sovražila ter že ni mogla živeti brez mene. Izraz mojega nevoščljivega ter izpačenega obraza je bil zanjo neobhodno potreben...

Pomnim, da je bilo krasnega poletnega večera... Dišalo je po senu, vladala je tišina itd. Hodil sem po drevoredu ter mislil na črešpeljne kolače. Kar stopi k meni Zinka, blede toda krasna, me prime za roko ter začne ob težkem dihanju govoriti: »O, kako te sovražim! Nikomur nisem želela toliko zla, kakor ravno tebi! Razum! to! Hočem, da bi ti to razumel!«

Le pomislite: luna, blede obraz, ki strastno diše, tišina... Se celo meni »paglavcu« je postalo prijetno. Poslušal sem, ter jo gledal naravnost v oči... Hipoma

koliko reformnih predlog za obnovo rednega našega gospodarskega življenja, za izlečenje težkih ran nam bi prinesel ta koncentrirani ekstrakt ljudskih duševnih sil in ljudske volje. Toda prazni so bili v zbornici nai pult, ko smo vstopili vanjo. Pridite nam že enkrat z volilnim redom, pridite s predlogo o pravičnem odobrenju velikih vojnih dobičkarjev, ki niso sejali, pa bogato želi (Ploskanje.) Na ta način dobimo sredstva za obnovo narodnega gospodarstva v naši domovini. Stavite na dnevni red nujno tako agrarno reformo, pridite z dobrimi reformami o upravi in časnem ustavnem državnem življenju! Naš narod to zahteva in nam se hoče delati.

Regulirati je treba čimprej našo valuto, da ne bodo naši ljudje v večni negotovosti, ki ubija še to pičlo gospodarsko življenje. Ne čakajmo in ne hodimo po potih, ki jih hodi Nemška Avstrija! Redno in dobro državno gospodarsko življenje zahteva plodonosne investicije in skrbno kontrolo nad vsemi onimi napravami, kjer je naložen državni deželni, ali občinski denar; zahteva pa posebno izvršitev že pričetih del. Ali naj ostane n. pr. regulacija Ljubljane, Pesnice i. t. d. polovičarsko delo?

Izredno veliko državnega, privatnega in deželnega kapitala je investirano v naših vinogradih. Ali je preskrbelo ministrstvo za prehrano, da dobimo pravočasno in v zadostni množini modro galico ali žveplo? Dobrobit stotisočev našega ljudstva v vinorodnih krajih je odvisen od tega, s tem pa tudi finančno stanje države.

Socialno zavarovanje.

Izredne važnosti je splošno obvezno zavarovanje za starost in onemoglost vseh manj premožnih slojev. To sicer ne spada sedaj k tej davčni predlogi, toda misliti se mora že a priori na to. Ako hočemo preprečiti beg ljudstva z dežele v mesto, moramo skrbeti vsaj za najskromnejšo ekstenzijo vsem kmetiskim poslom, viničarjem in malim posestnikom, da ne bodo vsled gladi hirali in umirali kakor Lazar in Job na gnojšču, ko so izčrpane njih moči. (Odobranje.)

Lepo je govoriti: naša domovina je lepa in bogata. Toda hrehota bi bila, zamerjati skrb, da se njeni zakladi dvignejo. Narod naš, naš gospodar bi nas opravičeno zapodil kakor svetopisemski gospodar svojega blapca, ker je zakopal njemu zaupani zaklad. Že sedaj je tudi treba misliti na zaimačno soudeležbo delavstva na dobičku velikih podjetij, kakor se to že izvaja v Ameriki in Angliji.

Zahvaljujem se gospodu finančnemu ministru za njegova obsežna pojasnila, ki jih je dal odboru in tukaj. V adresni debati je naš klub povdarjal po svojih govornikih in osvojeval s svojim glasovanjem, da ne zanikujemo države in njene zgradbe, temveč da hočemo z vso vmeno delati zanjo in njen procvit. Zato izjavljam, da bom s tovariši glasoval za predloženo budgetno predlog. (Odobranje in ploskanje.)

Učiteljska stanovska organizacija.

Ima li učiteljstvo skupno, enotno organizacijo, ki bi zastopala vse njegove stanovske koristi, ki bi pa hkrati pustila vsem članom teoretično in praktično popolno svobodo v njihovih svetov.

mi je bilo prijetno in novo, nato pa se me je polastil strah, zakričal sem in divje zbežal v hišo.

Sklenil sem, da bi bilo najbolje pritožiti se mami. Stori sem tako ter obenem povedal, kako sta se Saša in Zinka poljubovala. Bil sem omejen ter nisem računal s posledicami, sicer bi tajnost obdržal zase... Mama je namreč, ko je slišala mojo izpoved, vzplamtela od nejevoljnosti ter vzkliznila:

»Tebe to nič ne briga, ti si še mlad... Toda vendar, kakšen zgled za otroka!«

Moja mama ni bila samo dobra ampak tudi taktna. Ona je namreč, da bi se izognila škandalu, odslovila Zinko ne takoj, ampak polagoma, postopoma, kakor se ponavadi iznebi mo poštenih, toda nepriljubljenih ljudi. Dobro pomnim, kako je Zinka, ko je odhajala od nas, poslednji pogled, ki ga je obrnila na hišo, namerila v okno, kjer sem sedel jaz ter vas zagotavljam, da še vedno pomnim ta pogled.

Zinka se je kmalu poročila z bratom. To je Zimajda Nikolajevna, katero vi poznate. Srečala sva se, ko sem bil že kadet. Pri vsem njenem prizadevanju ni nikakor mogla spoznati v brkastem kadetu nevoščljivega Peterčka, vendar pa ni občevala z menoj sorodstvu primerno... Še celo tedaj me ona vedno gleda izpod čela, ne oziraje se na mojo dobrodušno plešo, pohleven trebušček in pokoren pogled, pa se tudi ne čuti domačo, kadar pridem k bratu. Očividno je sovraštvo ravnotako nepozabljivo kakor ljubezen!...

Oh! Petelin poje! Lahko noč! Milorad, na mesto!

nih naziranjih? To vprašanje mora vsakdo, ki sodi strogo objektivno in ki opazuje delovanje obstoječih učiteljskih organizacij, ki pa je ostal — mrtvo dete. Slomškova Zveza je bila pripravljena, da se v tem smislu reorganizira, pri Zavezi pa ni bilo zato zadosti umevanja, ker se tam še vedno povdarja, da je Zveza le stanovska organizacija, ki sprejme za člana vsakega brez ozira na njegovo politično prepričanje. Sliši se to zelo lepo, v resnici pa bi bilo treba globoke reorganizacije vseh naših učiteljskih društev, da bi prišli do tistega, kar sedaj Zveza lasti sebi. Polno je še subjektivnega naziranja in neokritosrčnosti in zdi se, da krpamo sukno, ki noče in noče biti nova. Nove ideje potrebujejo novih duš, ki ne bodo vezane na tradicije, na lastno moč in lasten blek.

Poglejmo malo natančneje obstoječa učiteljska društva.

Slomškova Zveza je za svoje člane stanovska in načelna učiteljska organizacija. Zato je pokazala javno svoj kulturen program in sprejema za svoje člane le učiteljstvo, ki je strogo krščanskih načel. Zaveda se, da je učiteljstvo najvažnejši faktor v vsem našem kulturnem, političnem in socialnem življenju in da se je treba baviti najvestneje ravno s temi vprašanji, če hočemo, da bomo res — kulturni delavci, kar vendar vedno povdarjamo in na kar smo najbolj ponosni. Učiteljstvo mora biti kulturno organizirano, ker naša društva niso zveze mizarjev ali železničarjev in imamo ne samo kot posameznik, marveč tudi kot stan vršiti svojo kulturno misijo. Slomškova Zveza je popolnoma samostojno društvo, nevezano na kake politične stranke. Da pa lahko vrši svojo veliko nalogo, se je naslonila na vse tiste politične stranke in druga kulturna društva, ki so ji načelno najbližja. To je sedaj slučajno S. L. S. Če pa bi ta spremenila svoj program, bi tudi Slomškova Zveza pretrgala stik z njo. Skupnost je torej le v načelnih vprašanjih.

Slomškova Zveza je poslala svojega zastopnika k S. L. S., ki pa je le informativnega značaja in mora zastopati povsod samo koristi šolstva. Nastopiti pa mora najodločneje proti stranki, če bi šlo za njene koristi v škodo šolstva, tudi če bi stranka nastopila proti nam. Načela nas družijo in v teh vprašanjih gremo brez pogoja skupaj z vsemi, ki imajo ista kot mi, drugače pa gremo svojo pot. Hipni neuspehi, ki jih je treba večkrat pretrpeti, so poplačani pozneje, ker le tisti žanje pravi uspeh, ki gre za jasnim ciljem in ne pade v vsakdanje kupčevanje s svojimi načeli. Očitno se je že Slomškovi Zvezi zakaj da ne gre tako točno s S. L. S., kakor je šla poprej, ki bi ji zato marsikje pomagala. Odgovor na to je: Nečemo uslug ne protiuslug, tu so le dolžnosti, ki jih ima stranka napram nam in mi napram stranki, kadar se gre za načela ali praktično udeleževanje teh.

Summa summarum: Slom. zveza je org. učit. kršč. načel, katere kulturni program se strinja sedaj s programom S. L. S. in ki kliče v svoje vrste samo učiteljstvo kršč. svetov. naziranja.

Druga učit. org. je Zveza jug. učiteljsstva, ki je po naslovu stanovska organizacija brez prave politično-kulturne barve. V resnici pa izgleda stvar čisto drugače. Ni treba brskati tukaj po preteklosti, iz katere si lahko vsak izobraženec napravi jasno sliko. Opozorili bi le na nekaj. V izvrševalnem odboru I. D. S. sedi predsednik Zaveze in en odbornik, ki tudi de facto zastopata Zavezo (oficijelno ali neoficijelno — to je vseeno), pa naj se še tako izgovarjata, da to ni res. Predsednik stanovske učit. org. pa bi ne smel biti nikjer aktiven političen delavec, ker le takrat ne bi bil vezan na politične stranke. Dela najde vendar dovolj v organizaciji I. D. S. pa ima svoj kulturno-političen program in ima ga tudi Zaveza. Če bi bila Zaveza le stanovska učit. organizacija, bi morala poslati vendar k vsem trem političnim strankam svoje zastopnike, ali pa k nobeni, ker odločajo vse tri o naših stanovskih vprašanjih, posebno še najmočnejša S. L. S. in so tudi v tem oziru naklonjene učiteljstvu. Če pa je Zaveza še splošno kulturno-vzgojno društvo, ki bi stala vsem svetovnim naziranjem enako blizu (saj kliče vse učit. k sebi), bi morala biti zastopana pred vsem v S. L. S., ki je stranka kmetov in delavcev in v J. S. D. S., ki je stranka delavstva. Mi smo vendar ljud. učitelji in težen našega ljudstva vendar ne zastopa samo J. D. S. V tem smo si menda vsi edini. In če je Zaveza res sprejela v svoj program še celo pozitivno kršč. etiko, bi ji bila vendar bližja S. L. S. nego J. D. S., ki tega nima v programu. Toda voditelji Zaveze se jo ogibljejo, kakor hudobec križa. Zakaj niso šli sami k poverjenikom S. L. S. radi regulacije učit. plač, če so naši stanovski zastopniki? Šli pa so seveda k J. D. S. Zdi se mi, da se ogibljejo ravno krščanstva, ker se duhovni organizirajo vendar načelno in nam je tudi znano od Zavezarjev, kako je vodstvo sprejelo v svoj program kršč. etiko. Jasno je, Zaveza ima svoj kulturen program, ki ga zastopa in udeležuje povsod

in ki se strinja s programom J. D. S. To je tudi čisto prav — prav ni le to, da Zaveza tega javno ne pripozna (kakor je storila Slom. zveza), in kliče v svojo organizacijo tudi tisto učiteljstvo, ki se ne strinja z njenim programom. To je nepoštenost, ki se bo maščevala.

Da je Zaveza najtesneje združena z J. D. S. priča tudi slučaj ljud. šol. naraščaja pri tel. društvih Orel in Sokol. Kakor je znano, je v Učit. svetu glasovalo vseh 10 članov Zaveze in zagovarjalo najodločneje tozadeven predlog Slom. zveze. Odklonil se je celo naš dodaten predlog, naj se osnujejo za vse otroke brez ozira na njihovo politič. prepričanje (ki ga vendar nimajo), skupna telovadna društva z motivacijo, da ljud. šol. mladine ne damo iz svojih rok. Tri tedne pozneje pa Zaveza te vloge ni hotela — podpisati. Tu stojijo na ozadiju koristi politične stranke. Zakaj pa se Slom. Zveza ni ustrašila izjave Orlov? Je Zaveza pač samo stanovska organizacija?

Drug slučaj. Ker Slovenec ni hotel priobčiti znanega poziva neorganiziranemu učiteljstvu, je rekel Zavezin predsednik članom Slom. Zveze, ki so v Učit. svetu: »Tako daleč ste že pri S. L. S., da niti od vas ne sprejme notic!« Pojasnilo se mu je, da Slom. Zveza ni S. L. S. in da ne more, in ko bi tudi mogla, noče diktirati njemu glasilu. Odgovorilo se jim je tako-le: »Slov. Narod pa mora prinesiti naše izjave, če ne mu pa zagrozimo.« V teh besedah je povedano vse. Komu se lahko zagrozi in koga se lahko prisili? Samo stranko, kateri se delajo usluge, da se dobi od nje protiusluge. To pa je politično suženjstvo, a ne samo skupnost v načelnih vprašanjih. Bo pač res, kar mi je rekel neki mlajši Zavezar, da so Zavezine ideje in nekatere osebe neločljivo združene med seboj.

Summa summarum: Zaveza jug. učiteljsstva je organizacija učiteljsstva, ki se strinja s programom J. D. S. in katere privesek je, ki pa kliče v svoje vrste vse učiteljstvo brez razlike političnega prepričanja. Tu manjka logike.

Kako pa bi prišli vendar do skupne stanovske organizacije? Jasno je, da bi to bilo šele treba ustvariti. Ravno tako jasno pa je, da bi nam samo stanovska organizacija ne zadostovala, če hočemo biti res kulturni delavci. Poleg nje bi se moralo učiteljstvo organizirati še v posebno kulturna društva. O tem spregovorimo v Slovenskem učitelju. Za zdaj pa je glavni predpogoj, preko katerega ne moremo naprej, da stopi Zaveza pred javnost brez — maske, kakor je storila Slom. Zveza. Slovesna učiteljska ne sme varati več s tem, da mu kaže v eni roki stanovsko organizacijo, v drugi kršč. etiko, v srcu pa je vse — kaj drugega. Tudi učiteljstvo se izobrazuje in podlažila v kulturna vprašanja in prav gotovo je, da ne bo hotelo več v kalnem ribarju in bo prišel obračun. Tudi za štajersko učiteljstvo bo prišel enkrat dan, ki je pristojilo sedaj z malimi izjemami k Zavezi, da se bo vprašalo, kakor se je vprašalo sedaj primorsko: kakšen kulturni program ima Zaveza? Takrat jo bo obsodilo kakor so jo obsodili sedaj njeni lastni člani — Primorci.

Pismo iz Bosne.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Postopanje deželne vlade za Bosno in Hercegovino je v tem in onem nepremišljeno. Gotovi pojavi kažejo, da je mnogim na vladi všeč avstrijska metoda. Namesto radikalne demokratizacije se še vedno vzdržujejo stare avstrijske ustanove in način postopanja nasproti državljanom (ali bolje: podanikom).

V tem je usodna politična napaka. Vrste nezadovoljstev se množe. Na eni strani se ustvarjajo pesimisti, ki dvomijo nad dobro voljo tistih, ki vladajo pokrajino in državo; danes stopajo v vrste negativne opozicije, a jutri postanejo aktivni. Na drugi strani se pa razvija boljše videnje, ki ga vodi socialno demokratska levica.

Da ne iščemo dokazov v prehranjevalni politiki bosenske deželne vlade, bodi dovolj, da se dotaknemo postopanja ob aretaciji nekaterih Hrvatov. Ne vprašajo veliko, ali je kdo kriv ali ne. Zadosti je, da ga ulica obdolži in kriči proti njemu. Zadosti je, da krajevni srbski listi z znano mržnjo udarijo po tebi — detektiv te love, vržejo v ječo, kjer boš presedel nekoliko tednov v preiskovalnem zaporu, a prevneti državni pravdnik bo sestavil obtožnico in zahteval kazen: nekoliko let ječe.

Afera Vancaš.

Tako je bilo z arhitektom Vancašom. Vancaševa afera je težka blamaža za pristojnost naših oblasti. Arhitekt Vancaš je uradnik, ki je začasa starega režima hlepel po redovih, toda s politiko se ni pečal. Njega je ovadil gostilničar Marko Katič, da je na dan atentata hujškal ljudi, naj opletnijo g. Dušana Jeftančevića. In to je zado stovalo, da so ga detektiv odtrgali od bolne seproge in ga vrgli v zapor. Dolgo je presedel v preiskovalnem zaporu, dasi

je sam zahteval, naj se proti njemu izvede proces. Ko je dr. Sunarić zahteval od vladnega predsednika, naj Vancaša izpuste na svobodo, mu je Šola odgovoril, da ne more vplivati na sodstvo. Dr. Sunarić je zavrnil: z isto pravico, s katero ste ga dali zapreti, zahtevajte, da se izvede pravda in se pokaže, ali je kriv ali ne. To ni pomagalo. Okrožno sodišče je odločilo, da ga pridrže v zaporu in vrhovno sodišče je ta ukrep potrdilo — najbrže zato, da s tem manifestira državno tiranijo proti osebni svobodi nedolžnega državljana. Končno se je začelo zaslišavanje prič. Prvi, drugi, tretji, četrti ni povedal ničesar stvarnega, kar bi služilo kot dokaz krivde. V smislu juristične prakse bi se morala obtožba abolicirati. A niti to ni zadostovalo strankarjem, ki stoje pod vplivom »Srpske Zore« in se v svoji »sodniški neodvisnosti« boje za svoja mesta ravno tako, kakor so se bali zanja leta 1914, začasa zloglasnih preganjanj bratov Srbov. Zaslišali so kakih petdeset prič. In končno se je dokazalo, da je arhitekt Vancaš samo žrtev zlobne denunciacije. On je bil na dan atentata do 2. ure popoldne v uradu v mestni zbornici ter potemtako ni mogel hujškat ljudi niti klicati razdražljivih gesel. Kakor se čuje, ga bodo jutri ali pojutrišnjem izpustili na svobodo. Bosanska vlada in njeno sodstvo bi si bila res lahko prihranila to silno blamažo. O tem uradnem škandalu se bo govorilo v parlamentu.

Črni kabinet.

Napačno bi ravnal tisti, ki bi mislil, da v Bosni-Hercegovini ni več krivcev famoznih preganjanj iz leta 1914., ki se še svobodno gibljejo. Še so. Med Hrvati, Srbi in muslimani. Objektivna javnost zahteva, da se vsi ti privci po pravici preganjajo in kaznujejo, toda načelo pravičnosti zahteva nepristranost in dokaze — dokaze — dokaz! Demokratizem mlade države menda ni samo iluzija. Kar govore in pišejo tisti, v katerih žal še vedno gori plemenska mržnja, ne sme biti merodajno za bosansko vlado in njeno sodstvo. Najtežji in najstvarnejši dokazi proti tem izdajicam svojega naroda leže v spisih t. zv. »Črnega kabineta« na deželni vladi, ki so bili že na potu v Avstrijo, pa so jih zasačili in vrnili v shrambo deželni vladi. V političnih krogih se govori, da so mnogo spisov tega kabineta zažgali že sedaj po prevratu. Od druge strani se sliši, da je med spisi takih, ki kompromitujejo mnoge izmed današnjih politikov Srbov, Hrvatov in muslimanov. Vsekakor je misteriozno, da se ti spisi ne preiskujejo in ne obelodanijo. Zagonečno je tudi to, da »Srpska Zora« tega ni še niti z besedico zahtevala, dasi se večkrat s perversno bolesnostjo zaletava v najsmušenejši stvari. Pred dvema mesecema je deputacija Hrvatov interpellirala vladnega predsednika, kdaj se bodo objavili spisi črnega kabineta. Odgovoril jim je, da se stvar urejuje in da bo prišla na dan, a še vedno ni nič. Javnost sklepa, da hočejo za vsako ceno rešiti gotove politike in jih obvarovati pred zapletkom, a masa ko masa smatra vse take pojave kot nekulturno in plemenito borbo proti Hrvatom. Naj pomislijo naši upravitelji, da-li so njihova dela v skladu z ideali narodnega in državnega edinstva.

Pasivnost bosanskih Hrvatov.

Pri bratih Hrvatih — ne samo v Banovini, marveč tudi že v Bosni-Hercegovini se opažajo med opozicionalnimi krogi nezdravi pojavi. Glavno je, kričati contra, a za stvarno delo mnogi nimajo zmisla. Zaradi ene pločice v državnem grbu se bodo napenjali in razpredali mesece in mesece, kakor da bi v tem bila rešitev Hrvatske in Jugoslavije. Ne računaj se z narodom in njegovimi krvavimi potrebami. Ta zlobojna presija hrvatske opozicije dattira iz najstarejših časov.

Podobno je tudi delo bosanskih opozicionalnih Hrvatov. Začetkom prevrata so sodelovali v javni upravi, a kasneje so se odrekli vsega, ker se tako vrže s sebe vsaka odgovornost. Hrvatom so bila na ponudbo mesta v zelo važnih funkcijah, a jih niso sprejeli. To je njihova vseskozi zgrešena metoda, nerealna, ki ne vodi do ničesar. V centralni vladi v Beogradu sodelujejo vse stranke in jemljejo nase odgovornost za razvoj države, a pri nas v Bosni se ravna večina Hrvatov popolnoma pasivno. Zato je umljiva neka enostranost upravnih oblasti. Vse dotlej, dokler bodo bosenski Hrvati sedeli v zapečku, se družabne razmere v naši pokrajini ne bodo obrnile na bolje.

Hrvati nimajo svoje stranke. »Hrvatska narodna zajednica« ne more in ne sme biti politična stranka. In ko kateri od hrvatskih politikov spregovori na javnem mestu, se ne vpoštevaj, ker nima potrebne legitimacije. V tem oziru so na boljšem muslimani obeh skupin. Res je vsekakor, da je nekoliko hrvatskih politikov pristopilo k Jugoslavanski demokratski stranki, toda to je neznatna manjšina, ki ima v narodu razmeroma dokaj malo zaslombe. Ako se bo pa v Bosni in Hercegovini razvila politična stranka v slogu banovinskih pravašev, Starčevićancev in Narodnega

kluba, preti nevarnost, da se bodo naše družabno-politične razmere le še poslabšale. Na drugi strani se bo pa okrepil srbski separatizem. Ako kje, je v Bosni potrebno, da se nivelirajo plemenska nasprotja v skladu z našim najvišjim državnim idealom. Nemoderno pravaštvo je prav kakor srbski radikalizem nevarna bilka na pisanih tleh, ki se zovejo Bosna in Hercegovina. Nerazborit je argument tistih politikov, ki s prstom kažejo na gotova dela nekaterih neodgovornih in pretiranih srbskih radikalcev ter iz tega sklepajo, da morajo tudi Hrvati nastopiti s svojim radikalizmom. To so na eni in drugi strani grobokopi kraljestva SHS. Načelo plemenskega pomirjenja je sprejela v svoj program Jug. dem. stranka, a pokazalo se je, da je ta buržoaska stranka v marsičem pomanjkljiva in plemensko pristranska ter v svojih vrstah ne bo zbrala večine naroda. To se opazi v današnji pokrajinski upravi, v kateri sede izključno pristaši te stranke. Tisti, ki bo Hrvatom Bosne in Hercegovine pokazal pravi srednji pot, pot realnega dela in odgovornosti nasproti državi skupnosti — bo ostal zabeležen na straneh naše pokrajinske politične zgodovine.

Država SHS.

Profesorji za ljubljansko medicinsko fakulteto.

LDU Zagreb, 30. marca. Medicinski fakulteti v Zagrebu se je posrečilo dobiti dobre profesorje in je sploh proforski zbor v Zagrebu sestavljen iz izbornih moči. Medtem nameravajo osnovati tudi v Ljubljani medicinsko fakulteto ter obstoja bojazen, da se odvedejo dobre proforske moči iz Zagreba v Ljubljano. K temu pripominjajo »Novosti«, da je popolnoma v redu, ako hočejo Slovenci osnovati svoje vseučilišče, dvomijo pa, da bi bilo v splošnem stvari v korist, če se odtegnejo zagrebškemu vseučilišču dobre moči. Tudi ameriški način izmenjave profesorjev med vseučilišči v Ameriki in v Nemčiji ni priporočati, ker sta tvorili Amerika in Nemčija dve državi, medtem ko smo sedaj mi enotna država. Upajo, da bo došlo do primernega sporazuma v prid skupni dobri stvari.

Dr. Grivec — vseučilišni profesor.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) Na predlog ministra prosvete je imenovan na bogoslovni fakulteti zagrebškega vseučilišča za profesorja iztočne cerkve dr. Fran Grivec, redni profesor bogoslovja v Ljubljani. Na svojih mestih je potrjenih še nekoliko drugih dosedanjih profesorjev zagrebškega vseučilišča.

Pogajanja v Belgradu.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) »Epo-ha« javlja: Zjutraj se je razširila vest, da je narodni klub pritrdil vladi, da vstopi v kabinet. Medtem pa se je ta vest takoj zani-kala, ker je zahteval Narodni klub po-vešenika notranjih del za Bosno in Hercegovino, kakor tudi za Hrvatsko in Slavonijo, kar je pa predsednik ministrskega sveta odklonil. Pogajanja stoji vsled tega na mrtvi točki.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) Odlo-čitev o sodelovanju socialistov v kabinetu še ni padla, a je verjetno, da bodo socia-listi sodelovali v vladi. Danes so bila va-žna posvetovanja socialističnih poslancev.

Ostavka ministrov.

LDU Beograd, 30. marca. (JDU.) Včeraj je bil podpisan ukaz, s katerim se sprejema ostavka ministra Miloje Jovanovi-ča, dr. Zivka Petričiča, dr. Mehmeda Spaha in M. Rajčevića.

Poverjeniki za finance.

LDU Beograd, 30. marca. (JDU.) Na podlagi naredbe o imenovanju zastopni-štev finančnega ministristva za posamezne pokrajine našega kraljestva so imenovani kot poverjeniki: Filip Peroh v Zagrebu, dr. Karel Šavnik v Ljubljani, dr. Dušan Šija v Sarajevu in Ilija Bajič v Somboru.

Imenovanje.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) Ime-novan je za načelnika I. razreda v ministr-stvu za verstvo, odsek za rimsko-katoliško cerkev, dr. Mihajlo Lanović, tajnik dežel-ne vlade za Hrvatsko in Slavonijo.

Inženirski list v Belgradu.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) Po-četkom meseca aprila bodo začeli inženirji in arhitekti izdajati svoje strokovno gla-silo »Tehnički list«, ki bo izhajalo vsak te-den na eni polji s slikami.

Vprašanje železničarjev.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) »Epo-ha« javlja, da je bilo 1200 železničarjev izgnanih z ozemlja, okupiranega po Italija-nih. Sedaj se nahajajo v našem kraljestvu brez posla, medtem ko Mažari oskrbujejo promet na progh v Hrvatski in Slavoniji.

Promet v Srbiji.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) »Epo-ha« poroča, da je kompetentna oseba izia-

vila, da se dela ob glavni progi v Srbiji razvijajo v redu in da se bo reden promet pričel koncem meseca julija, a početkom avgusta bodo že vozili vlaki na progi Pa-riž—Solun—Carigrad. Posamezni deli pro-ge se bodo kakor hitro bodo gotovi, izro-čili prometu kot se to že sedaj godi.

V imenu Njegovega Veličanstva.

LDU Belgrad, 30. marca. (JDU) Na predlog ministra za sodstvo je bil podpi-san ukaz, da se mora izrekat sodba na vsem teritoriju Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v imenu Njegovega Veličan-stva kralja.

Zborovanje belgrajskih dijakov.

LDU Beograd, 30. marca. (JDU.) Da-nes popoldne je bilo na belgradskem vse-učilišču zborovanje dijakov vseh fakultet zaradi končne rešitve dijaških zahtev od-nosno programa izpitov.

Iščejo se arhivi, ki jih je odnesel sovražnik.

LDU Beograd, 30. marca. (JDU.) Mi-nistrski svet je odredil, da se osnuje po-sebna komisija za izsleditev državnih in občinskih arhivov, odnešenih po sovražni-ku, kakor tudi knjig raznih zavodov in javnih knjižnic v Srbiji. Za predsednika te komisije je imenoval Pera Petroviča, čla-na državnega sveta.

Delegat Wilsona v Splitu.

Reka, 31. marca. Wilsonov zaupnik in delegat Sherman Siniles, član ameriške mi-rovne delegacije, je prispel v Split, da pro-učuje narodna vprašanja mesta.

Boji na Morokkem.

Naši pregnali nemške napadalce na Ko-roškem.

Ljubljana, 31. marca. Ljubljanski dop-urad poroča z dne 31. marca opoldne iz uradnega vira: Zadnje tri dni so Nemci po nekolikokrat obstreljevali naše postojanke pri Velikovcu, mesto Velikovec in most čez Dravo. Na večjem delu te fronte so se vršili manjši napadi pohote s streljanjem iz pušk in streljiv. Po dospelih poročilih bi morali danes zjutraj Nemci napasti Sv. Nežo. Ob petih zjutraj pa so naše čete pre-hitele napad s protinapadom v smeri proti Dobravi in razpršile sovražnikove oddel-ke v številu 400 do 500 mož, ki so se pri-pravljali za napad. Ko so naši zasedli črto točko 650 Dobrava, so zasedli Vovbre in se potem vrnili na svojo črto. V Dobravi smo zaplenili en top in dve strojnici ter za-jeli 12 ujetnikov, v Vovbrah pa 2 strojnici in 5 ujetnikov. Med ujetniki se nahajajo tudi Slovenci, ki so bili prisiljeni, da se bojujejo. Naše izgube znašajo 2 težko in 7 lahko ranjenih.

Mirovni posvet.

LDU Pariz, 30. marca. (Brezlično.) O delovanju mirovne konference se poro-ča: Komisija za mednarodno upravo pri-stanišč, železnic in vodnih cest je razpravljala v drugem branju o splošnih do-ločbah mirovne pogodbe, v kolikor se ti-čejo pristanišč, železnic in vodnih cest. Komisija, katere naloga je proučiti način, kako bi se razveljavil algecirski dogo-vor, se bo sestala v ponedeljek; ravnotako tudi komisija za poljske zadeve. Zaslila bo dva delegata mednarodne komisije, ki je bila poslana v Tešin, da določi začasno mejo med Čehoslovaško in Poljsko.

LDU Pariz, 30. marca. (Brezlično.) O vprašanju Gdanskega piše »Temps«: Aliirane in asociirane vlade so sklenile, kakor se zdi, da se ne bodo ozirale na ugovore Nemcev in da bodo izsilile, ako treba, z oboroženo silo izkrcanje poljskih čet v Gdanskem, vendar pa ni misliti, da bo nujna posledica tega izkrcanja zdru-žitve Gdanskega s Poljsko. Kar se tiče vprašanja poljskih mej, nameravajo za-vezniške vlade brzkone ustanoviti v Gdan-skem in okolici malo nevtralnno državo, tako da ne bo treba združiti tega dela obale niti z Nemčijo niti s Poljsko.

Mažari.

Samoodločba za Ogrsko.

LDU Berlin, 31. marca. (DKU) »Deu-tsche allgemeine Zeitung« poroča iz Pa-riža: da je zahteval Bela Kun, kot ljudski poverjenik za zunanje stvari ogrske repu-blike svetov, pravico samoodločbe za ogr-ski narod. Ker pa hoče ogrska vlada vse-eno ostati v prijateljskih odnosih v en-tentnimi vladami, ne namerava pretirano siliti na to, da se temeljno vprašanje reši v njenem smislu, kajti njen program, ki temelji na svetovni internacionali, ji nalaga v tem obziru največjo obzirnost.

Spopad med Francozi in Mažari.

LDU Bazelj, 31. marca. (ČTU) Kakor poroča »Corriere della Sera«, je prišlo do prvih spopadov med francoskimi in ma-žarskimi četami.

Iz Budimpešte.

LDU Budimpešta, 31. marca. (ČTU) Tukašnji lastnik »Pesti Naplo« baron

Natvany, večkratni milijonar in sladkorni tovarnar je kot mali uradnik sprejel služ-bo v nekem zasebnem podjetju. Njegovem primeru je sledilo več baronov.

Varstvo cerkva.

LDU Budimpešta, 31. marca. (DKU) Ogrski korespondenčni urad poroča: Ljud-sko poverjenišvo za uk razglašja, da se ne namerava rabiti cerkve v nobene druge svrhe, kakor verske. Kdor bi torej skušal s kakršnokoli pretvezo vdreti v cerkev, češ da spadajo tudi cerkve v področje so-cializacije, postopa samolastno. Mestno poveljništvo je pooblašeno, da prepreči take svojevolske in oboroženo silo.

LDU Budimpešta, 31. marca. (DKU) Ogrski korespondenčni urad javlja: V svr-ho vzdrževanja notranjega miru in reda, je sklenilo ljudsko poverjenišvo za notranje stvari, da ustanovi deželno brambo, tako-zvano rdečo stražo, ki bo sestajala iz naj-manj 30.000 prostovoljcev. Sprejemali se bodo samo popolnoma zanesljivi proletarci.

Socializacija draguljev.

LDU Budimpešta, 31. marca. (DKU) Ogrski korespondenčni urad poroča: V smislu naredbe, ki jo je izdala revolucio-narna vlada svetov, se morajo vsi dragulji, vsa zlatnina in dragoceni kamni vsake vr-ste, katerih vrednost presega pri posamez-nem kosu 2000 kron, izročiti ljudskemu po-verjeniku za socialno produkcijo. Za te predmete se ne bo izplačevala nikaka od-škodnina.

Zavarovalnine podržavljene.

LDU Budimpešta, 31. marca. (DKU) Ogrski korespondenčni urad javlja: Revo-lucionarna vlada svetov je sklenila, da so-cializira vse zavarovalnice. Začasni ljud-ski poverjenik za finance je dobil poobla-stilo, da prevzame vodstvo vseh zavaroval-nih družb in da jih stavi pod kontrolo, ka-tero bo izvrševala centrala finančnih za-vodov.

Razna poročila.

Posojilo antante Nemški Avstriji.

Bern, 30. marca. Listi poročajo iz Ri-ma, da so Anglija, Francija in Italija dovo-lile posojilo v znesku 30 milijonov dolar-jev Nemški Avstriji. (Op. ur. Ali je to nov poizkus preprečiti zvezo avstrijskih Nem-cev z Nemčijo?)

Wilson in Orlando.

Bern, 30. marca. Pred sestankom če-tvorice v stanovanju Wilsonovem, ki je določila pogoje za preliminarni mir, je imel Wilson z Orlandom dolg razgovor o jadranskem vprašanju.

Pred splošno stavko v Italiji.

LDU Milan, 31. marca. (ČTU) »Avan-ti« pozivlja vse socialiste velepokrajine milanske k impozantni demonstraciji v prid izpolnitve socialističnih zahtev. Za vso Italijo se napoveduje splošna stavka delav-cev plinarn in uradnikov italijanskih bank.

Laški kralj v Trstu.

LDU Trst, 31. marca. (ČTU) Italijan-ski kralj je iz Turina prišel v Trst, da ob-išče tam svojega nečaka princa Aimona, ki je, kakor znano, padel iz pomorskega letala.

Proti boljševikom v Rumuniji.

LDU Pariz, 30. marca. (Brezlično.) »Temps« prinaša naslednjo vest: Rumun-ska vlada je zaprosila za francoskega ge-nerala, ki bi jo podpiral v vojaških zade-vah in ki bi mogel eventualno prevzeti tudi vrhovno poveljstvo nad vso fronto proti boljševikom. Ta naloga bo poverjena brzkone generalu Manginu, ki bo povelje-val tako rumunski armadi, kakor tudi ar-madi, ki bo operirala proti Ogrski. Razen tega bo general Henrys v kratkem odpoto-val v Varšavo, kjer bo prevzel organi-zacijo poljske armade.

Vojno posojilo na Poznanjskem.

LDU Pariz, 31. marca. (Brezlično.) Iz Varšave poročajo, da je bilo na Po-znanjskem podpisanega za 214 milijonov poljskega državnega posojila, od teh za tri milijone v zlatu.

Francoska zbornica.

LDU Pariz, 31. marca. (Brezlično.) V seji poslanske zbornice, ki se je vršila v soboto in trajala pozno v noč, je bila končana razprava o provizoriju za mesec april, maj in junij. Zbornica je sprejela vojne kredite, katerih vsota znaša osem in pol milijard frankov. Poslanec Renaudel je stavil predlog, v zmislu katerega bi se znižal ta kredit za 10 milijonov; nato je vlada zahtevala zaupnico. Predlog Renau-del je bil odklonjen s 362 proti 131 glasovom. V razpravo je posegel v imenu vlade državni podtajnik vojnega ministristva Abrami. Izjavil je, da nima francoska vla-da nikakega namea porabiti francoske čete za kakršnobodi ekspedicijo na Ru-sko in je nadaljeval: »Kar se tiče naših odnosajev do malih držav, ki so nam te-kom vojne znatno pomagale, je minister za zunanje stvari popolnoma razjasnil zu-nanjjo politiko Francije. Naša naloga je,

brantiti te države pred boljševizmom. Francoska vlada jih bo podpirala z denar-jem, orožjem, oblačili, živili, skratka z vsem potrebnim. V izvrševanju te naloge sodeluje francoska vlada v polnem spo-razumu z vodilnimi državniki zavezniških držav. Ne more biti niti govora o tem, da bi se ločila politika Francije od politike njenih zaveznikov in da bi hodila svoja pota, nasprotno Francija bo v vsakem oziru ostala v sporazumu s celokupno en-tento.« Nato je govoril na kratko minister za zunanje stvari Pichon, ki je izjavil, da mora francoska vlada z ozirom na to, da pogajanja še trajajo, postopati oprežno in je pristavil, da se bo položaj v kratkem razjasnil, kajti preliminarni mir bo pod-pisan v par dneh.

Francoski poslanik na Dunaju.

LDU Dunaj, 31. marca. (DKU) Poseb-ni francoski poslanik Allize je včeraj pred-poldne s spremstvom prispel na Dunaj.

Aretacija v Berlinu.

LDU Berlin, 31. marca. (DKU) Drugi predsednik izvršilnega odbora neodvisne socialno-demokratske stranke, Daumig, je bil včeraj v svojem stanovanju aretiran in odveden v jetnišnico v Moabitu. Aretacija se je izvršila po nalogu državnega pravdni-štva. Daumig je osumljen, da je skupno z Ledebourjem sodeloval kot vodja pri jan-uarskih izgrelih. Imenovani je bil izvoljen pred nekaj dnevi delegatom berlinskih de-lavskih svetov h konferenci svetov.

Črne koze.

LDU Solnograd, 31. marca. (DKU) V Pinzgau so izbruhnile črne koze. Postaja Leogang je zaprta za vsak promet; vlaki se ustavljajo samo z ozirom na vzdrževanje obrata.

Kitajsko posojilo.

LDU London, 30. marca. (DKU) Zedi-njene države in Japonska so pričele vzaj-emno izdajati novo kitajsko posojilo.

Politične novice.

+ Kaj bo z volilnim redom? Dr. Ku-kovec piše v celjski »Novi dobi« iz Bel-grada: »Mnogo se govori o volilnem na-črtu za ustavotvorno skupščino. Starčevi-čanci, slovenski klerikalci in socialisti so odločno za proporc (sorazmerje). Tudi slovenska demokratska struja. Ne ve se pa, ali prodre ta načrt. Pri velikem delu Demokrat. kluba je pričakovati nasprotja. Če prodre načelo individualnih volilnih okrajev, po mojem osebnem mnenju to ne sme pri nas izzvati odpora za vsako ceno. Morebiti je za stranke — in tudi za našol — sitno, če si s proporcem ne zasigura vsaj manjšine. Toda stranka, ki že naprej računa, da bo de manjšina, nima bodočno-sti. To je le pobuda k lenobi. Zakaj bi se demokrati ne poskusili na celi črti? Jaz osebno ne vidim v možnosti, da obvelja le večinski princip, za naš narod nikake ne-sreče.« — Dr. Kukovec se v Belgradu ni le odvadil dobrih manir, ampak je zapra-vil tudi načela, ki jih zvesto brani njegova stranka doma. On ni več za proporcij in velik del kluba JDS tudi ne, medtem ko je slovenska JDS še vedno trdna, kakor zatrjuje. Kdo bo odnehal, ni mogoče dvo-miti. Slednjič si bo JDS le rekla, da ji more zatajen sklep manj škodovati nega pravičen volilni red.

+ Kje je zapreka? »Hrvat« piše v uvodniku o večnih krizah v hrvatski in centralni vladi, ki so postale že latentne. Odkodi te krize, ko re v dveh temeljnih načelih: v vprašanju narodnega in držav-nega edinstva vsi strinjamo? To je posle-dica nespametnega poizkusa, da se zedi-njenje izvrši v vseh podrobnostih kar čez noč. To napravlja na en del naroda vtis, kakor da mu namerava drugi del nekaj si-loma vzeti, ga v nečem prikrašati, čemur se mora upreti. S tem se izvedba notra-njega, subjektivnega narodnega edinstva le otežuje in zavlačuje. To je razlog — na-daljuje list — da pobijamo centralistično politiko. To je vzrok, da vlada na Hrvat-skem popoln nered in da narod ni samo nezadovoljen, marveč ogorčen. Na celem ozemlju naše nove države je največji kaos izvemši edino Slovenijo, ki se je samo-stojno organizirala. Slovenci so edino de-ležni blagodat svobode in bili bi popolno-ma srečni, ako ne bi bili v skrbah za celo-kupnost svojega narodnega edinstva. Oni zato ne umejo našega nezadovoljstva, ker ne poznajo zmedo, ki vlada v naši poli-tični, prosvetni, prometni, gospodarski, tr-govski, industrijski upravi in povsod v jav-nem življenju. Naš del naroda pričakuje sedaj rešitve edino-le iz Zagreba kot sre-dišča. »Za vse te pojave pri nas je odgo-voren v prvi vrsti notranji minister gosp. Pribičević. On hoče z ognjem in mečem iztrebiti separatizem na Hrvatskem. A ravno s tem svojim prisilnim načinom iz-ziva odpor in daje brane agitaciji g. Ra-dića. Prepričani smo, da je g. Pribičević posejal na Hrvatskem več separatizma ne go g. Radić.

+ Za povrnitev naših izseljencev. V »Jugoslav. Lloyd« opozarja I. F. Lunia-

Vukci na milijon naših prekomorskih izseljencev, katere moramo pri izgradbi naše mlade države brezpogojno vpoštevati. Računati moramo predvsem s prihranki, ki jih izseljenci začasa vojne niso mogli pošiljati domov. Ti prihranki znašajo najmanj 500 do 600 milijonov frankov. Začasa vojne so imeli izseljenci veliko večje zaslužke nego v mirni dobi. Samo najzavednejši del srbskih, hrvatskih in slovenskih izseljencev je podpisal iz patriotičnih nagibov do 125 milijonov frankov ameriškega vojnega posojila samo v Zedinjenih državah. Med jugoslovanskimi izseljenci je tudi nekaj milijonarjev, posebno v Južni Ameriki. Naši izseljenci imajo močne denarne zaloge. Sedaj je vprašanje: 1. Kako pritegniti v domovino čim večje število izseljencev? 2. Kako urediti stvari, da bodo imeli po povratku v domovino pogoje za obstanek in napredovanje. 3. Kako pritegnemo v našo državo silne prihranke izseljencev? 4. Kako doseči, da bi naši bogati izseljenci sodelovali v velikih industrijskih in prometnih — posebno brogarskih — podjetjih v naši kraljevini? Naša polja, naše železnice, rudokopi, tovarne potrebujejo pridnih, močnih, izsolanih rok; zijajoče vrzeli, ki jih je napravila vojna v vrstah našega moštva, čakajo, da jih zopet izpolnimo. Vse to nam morejo dati naši izseljenci. Zato jih moramo na vsak način pridobiti za vrnitev v domovino. Stvari se mora lotiti osrednja vlada, ki naj osnuje posebno komisijo za izselniško vprašanje. V to komisijo naj pokliče ljudi, ki so živeli in delovali med izseljenci in njihove razmere dobro poznajo in ki jim tudi izseljenci zaupajo. Kot najboljši poklicana v to navaja člankar Milana Marjanovića in dr. Ljubo Leontića.

Centralizem in državljanska vzgoja. Zagrebško »Novo Vrijeme« priobčuje članke o centralizmu. Za zgled jemlje Francijo kot klasično deželo upravno-politične centralizacije. Med drugim piše: Zato je Francija podvržena političnim trzanjem, ker je cilj politično interesiranega Francoza, dobiti vpliv v vladi, a ne plodno sodelovati v upravi, kakor na Angleškem. Odtod precejne nejevolje nad posameznimi kraji, da ne ume in ne pozna njihovih potreb, da nima izdelane dobre uprave in da na primer nam za prekinjeni zgodovinski razvoj ne more podati zadovoljivejšega kulturnega ekvivalenta z boljšim redom.

Dnevne novice.

— Anton Kobi †. Dne 30. m. m. je umrl v Leonišču v Ljubljani Anton Kobi, veleposelnik in veletrgovac na Bregu pri Borovnici. Pokojnik, ki je bil svoj čas tudi deželni poslanec S. L. S., je bil izrazita osebnost v našem javnem življenju. Kakor je bil v lastni hiši izvrsten gospodar, tako je bil tudi v javnem gospodarstvu vsečar in sovražnik vsake nerednosti in nepoštenosti. V političnem delovanju je bil vedno vnet pristaš S. L. S., ki jo je zvesto podpiral v vseh njenih bojih do zadnjega. Rajni je bil mož globoke vernosti in odprtih rok revežem. Pogreb se vrši danes ob 10. uri dopoldne na Bregu pri Borovnici. Čislani rodbini blagega pokojnika izražamo svoje najiskrenejše sožalje.

— Cerkevna pravna pobožnost. Vseled odredbe v poštnem pastirskem listu presvetlega gospoda škofa ljubljanskega se bo vršila tisto nedeljo, dne 6. aprila 1919, po vsej škofiji pravna pobožnost. Presvetli naroča v tem oziru sledeče: »Tisto nedeljo, dne 6. aprila, praznujmo po vsej škofiji kot dan posebne pokore in kot dan skupnega zadoščenja presv. Srcu Jezusovemu, za vse nerazumljive razžalitve, s katerimi smo ga žalili posebno zadnji dve leti po naši škofiji in po vsej kraljevini. Štiri ure, in sicer dopoldne od 8. do 10., popoldne od 3. do 5. naj se izpostavi presveto Rešnje Telo, pred katerim naj molijo prvo uro moške, drugo mladeniči, tretjo žene in četrto dekleta ter v globoki žalosti svojega srca kličejo: Oče, usmili se nas! Presveto Srce Jezusovo, usmili se nas! Žalostna Mati božja, prosí za nas! Da, združimo se s prebdenim Srcem Jezusovim, ki je za vse naše razžalitve božji pravici tako obilno zadostilo; Njegovo zadoščenje darujmo skesanega srca Bogu, da se nas morda usmili in nas obvaruje groznega pogina, ki nam preti.«

— Jugoslovanska časnikarska organizacija. 30. marca se je v Ljubljani ustanovilo »Društvo jugoslovanskih časnikarjev«. V društvu so zaenkrat organizirani vsi slovenski časnikarji po poklicu, društvo bo pa stopilo v stik tudi s hrvatskimi in srbskimi časnikarji, da se ustanovi splošna jugoslovanska časnikarska organizaci-

ja za celo državo. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen prvi odbor društva, ki se je konstituiral takole: Rasto Pustoslavšek, predsednik; Viktor Cenčič, podpredsednik; Josip Dolanc, tajnik; Andrej Munih, blagajnik; Rudolf Golouh, odbornik; Franc Puc in Božidar Vodeb, namestnika; nadzorstvo: Robert Pohar, Iv. Debevec; razsodništvo: Franc Kremžar, Em. Vodeb, Fran Podražaj.

— Imenovanja. Kot stalni učitelj verouka na državni realki v Ljubljani se namesti dr. Peter Šorli; kot učitelj za matematiko in opisno geometrijo na državni realki v Ljubljani se namesti Franc Jeran, profesor brez službenega mesta, pridržen državni realki v Ljubljani; na državni gimnaziji v Kranju se namesti s koncem šolskega leta kot učitelj za zemljepis in zgodovino Franc Stopar, profesor v Kranju in dr. Viktor Peterlin, namestni učitelj na I. drž. gimnaziji v Ljubljani; za nadzornika za risanje za vse srednje šole in učiteljska se imenuje Anton Koželj, profesor na državni realki v Ljubljani; na I. državni gimnaziji v Ljubljani se namesti kot učitelj za telovadbo s prejemki X. činovnega razreda Josip Čop, namestni učitelj na slovenski trgovski šoli v Ljubljani.

— Suplenti na srednjih šolah. Vse suplente na srednjih šolah, ki imajo popolne izpite, je vlada sklenila imenovati začasne učitelje v IX. činovnem razredu.

— Za akademski menzo na Dunaju je deželna vlada dovolila podporo 15.000 K za dobo treh mesecev.

— Spremembe v stavbni službi. Stavbnemu nadkomisarju inž. Josipu Pavlinu se dovoli izstop iz državne službe in podeli avtorizacija za civilnega gradbenega inženirja. — Stavbnemu nadkomisarju inž. dr. Miroslavu Kasalu se dovoli izstop iz državne službe.

— Deželni zdravstveni svet. Na predlog deželne vlade za Slovenijo je imenoval minister za narodno zdravstvo dr. Krulj do nadaljnje ministrske odredbe začasno za redne člane deželnega zdravstvenega sveta dr. Frana Jankovića, primarija dr. Ivana Jenka, prosektoja dr. Iv. Plečnika, primarija dr. Ivana Robida in mestnega fizika dr. Otmarija Krajca.

— Umrl je v Zagrebu kanonik Ivan H angi, star 72 let.

— Dijaška akcija za tehniko v Zagrebu. Zagrebški vseučiliščniki so začeli veliko akcijo za otvoritev tehnike v Zagrebu. Osnova se je odbor za tehniko, ki nabira podpise dijakov in častnikov, ki se žele vpisati na tehniko. Naglašajo, da je stanje naših slušateljev na tehnikah v Pragi, na Dunaju in v Gradcu, v kolikor so bili sploh sprejeti, radi draginje obupno. Mnogo tehnikov sploh ne more nadaljevati že začelih študij.

— Tatvina. V noči od 25. do 26. marca, na praznik, je bila ukradena Lesjaku Antonu iz Glogovice, pošta št. Vid pri Zatičini, kobila s kočijo in komatom. Kočija je mala, rumena, z belo platneno streho. Kobila je prama z belo liso na čelu, stara 8 let. Komat je bil velik, kmečki. Če ve kdo kaj o tej tatvini, naj naznani omenjenemu. Kdor bi vedel povedati, kje se kočija s kobilo nahaja, dobi 1000 K nagrade.

— Grozen doživljaj potnikov v reškem vlaku. Dne 27. marca je na reški železnici med Ličem in Fužinami odpovedala pri večernem vlaku lokomotiva. Strojvodja je ni mogel več obvladati in vlak je drvel nizdol mimo prepado, skozi prekope in ob robu visokih nasipov z brzino 82 km na uro. Strojvodja je dajal vsa mogoča znamenja in lokomotiva je strahotno tulila in žvižgala v noč. Med potniki — bilo 35 voz — je zavladal smrtni strah, ki je trajal do Fužin, kjer se je vlak končno ustavil, potem ko so zavrli vsak voz posebej.

— Poprava. Ne v Marijanišču, temveč v SHS garnizijski bolnišnici je zmanjkalo 4000 egiptovskih cigaret. Iste so se v nedeljo zopet dobile polnoštevno nazaj.

Nainovejšje.

ITALIJA SE BOJI JUGOSLOVANSKE PROPAGANDE V DEŽELAH ENTENTE.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Bern, 31. marca. »Popolo d'Italia« poroča, da prispeli posl. Piacco, Gilianovic in dr. Antoni v Ameriki, ki so kondolirali »z boleščjo, da ni le v Franciji in Angliji, ampak tudi v Severni Ameriki čudno, izrazito zanimanje za jugoslovansko stvar, kot da bi bila edini vzrok svetovnega konflikta. Glede jadranskih aspiracij Italije vlada velika konfuzija in razširjena je kampanja laži in obrekovanj proti naši deželi ravno radi jugoslovanskih agitatorjev.«

ITALIJANI NALAŠČ POTOPILI JUGOSLOVANSKI PARNIK.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Reka, 31. marca. Parnik »Sv. Spiridion«, ki je 27. marca tik pred 10. uro dopoldne v kanalu Giudecca zletel v zrak, je last tržaške jugoslovanske družbe Oceanica. Plul je pod medzavezniško zastavo v službi italijanske vlade. Poveljnik Zero

Pajčević je utonil. Parnik je imel 393 tonelat. Eksplozija je bila tako močna, da so se stresla okna po vseh Benetkah. Vzrok nesreče je eksplozija bencina. Parnik je bil namenjen v Pulj in je vozil blago in potnike. — Tukajšnji krogi menijo, da so Italijani parnik nalašč potopili, da oškodujejo jugoslovansko trgovsko brodogojstvo.

PRELIMINARNI MIR JE DOLOČEN?

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Bern, 30. marca. Iz Pariza poročajo, da je svet četvorice predsednikov dne 28. t. m. že končal obravnavo preliminarne miru in da bo pričel nemudoma drugo branje člena za členom.

»Temps« pripominja k tej vesti, da se diskusija štirih vrši za zaprtimi vrati in da je navzoč le uradni tolmač Mantou, ki prevaja s tihim glasom. Da se razvoj sklepanja ne prekinja, nimajo se nobenega protokolarnega raačaja. Tajniki se nahajajo v sosednji sobi in so poklicani le ob potrebi posveta. Lloyd George kliče večkrat Wankya.

ITALIJANSKO SPRICEVALO.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Bern, 30. marca. Pariški dopisnik »Secola« Mario Borsia poroča svoemu listu v članku »Češka in Jugoslavija« spricho boljševiških groženj: »Na Češkem je položaj nevaren. Ne tako v Jugoslaviji. Jugoslavlani so bolj varni pred boljševiško kugo. Slavonija, Hrvatska in Banat so poljedelske dežele, kjer je prebivalstvo z malim zadovoljno in ima dovolj tega, kar producira. Jugoslavija pošilja še na Češko mast, svinjsko meso, moko in suho sadje (?). Tudi politični položaj ni v Jugoslaviji tak, da bi mogel pospeševati razširjenje te kuge. Na Hrvatskem je neko republikansko gibanje, toda njegov leader, Radić, je bil te dni aretiran. Na drugi strani se je gibanje orientiralo bolj proti političnim zahtevam kot pa socialnim.« — (Op. ured. — Vsa brezvestnost italijanskih vesti se zrcali v tem poročilu. Prej so poročali o vednih notranjih pobojih in preprih, zdaj pa pravijo, da je pri nas mir in da mislimo le na merodajne zahteve. Kakor da bi bilo pri nas vsega dovolj in kot da naši ljudje ne trpe pomanjkanja! Ali ne namerja Italija s takimi poročili vplivati na antanto, da bi nas pri prehrani pustila na cedilu.)

POLOŽAJ NAŠIH UJETNIKOV V ITALIJI.

(Posebno poročilo »Slovenec«.)

Reka, 31. marca. Potniki, ki so se vrnili iz Italije, opisujejo položaj naših ujetnikov tamkaj kot obupen. Medtem ko italijanske vojaške oblasti še dovolj prizanesljivo ravnaajo z nemškimi in mažarskimi ujetniki, so jugoslovanski vojniki izpostavljeni najkrušnejšim šikanam. Hrana je pičila in povsem nezadostna, tako da se vznemirljivo množe smrtni slučajji vsled onemoglosti. Vse zahteve jugoslovanskih vojakov, da se jim dovoli vrnitev v domovino, italijanske oblasti posmehljivo zavračajo.

POLITIČNI NEMIRI V ITALIJI?

LDU. Berlin, 31. marca. (ČTU.) »Lokalanzeiger« javlja s švicarske meje: Press-information poroča iz Pariza, da je že nekaj dni pretrgan brzojavni in telefon. promet z Rimom. Zapore meje se izvaja zelo strogo. Potnikom ne dovoljujejo potovanja v Francijo. Sklepa se, da so ti ukrepi v zvezi s cenzuro. Domneva se, da so v Italiji izbruhnili politični nemiri, o čemer se ne sme ničesar poročati.

WILSONOVO STALIŠČE GLEDE NEMČIJE PRODRLO.

LDU. Berlin, 31. marca. (ČTU.) Iz Ženeve poročajo: Po zadnjih vesteh iz Pariza je prodrlo Wilsonovo stališče, da bo Nemčija plačala le pravo vojno škodo. Vojne odškodnine Nemčija ne bo plačala.

BOLGARI MOBILIZIRAJO.

LDU. Amsterdam, 31. (ČTU.) »Daily Chronicle« poroča iz Pariza: Srbska delegacija na mirovni konferenci je dobila obvestilo, da mobilizirajo Bolgari ob srbski meji.

BLOKADE V AVSTRIJI NI VEČ.

LDU Rim, 31. marca. (DKU) Agenzia Stefani poroča: Po nalogu vrhovnega poveljnika italijanske mornarice je bila z dne 3. marca popolnoma razveljavljena blokada v Adriji.

ENTENTINE ČETE V RUMUNIJL.

LDU. Berlin, 31. marca. (ČTU.) iz Rotterdama poročajo, da javlja »Daily Mail« iz Bukarešte: Na Rumunsko je dospelo 30.000 mož ententnih čet, ki korakajo proti Kološvaru in Sibinju, da ojačijo rumunske čete. Nad Rumunsko in zasedeni mi pokrajinami na Ogrskem je proglašeno obsedno stanje.

Prosveta.

REPERTOIR DRAMSKEGA GLEDALIŠČA.

1. aprila: »Veriga«. Izven abonementa.
2. aprila: »Veriga«. Za B-abonente.

3. aprila: Zaprt.
4. aprila: »Nelly Rozier za A 44 abon.
5. aprila: Dijaška predstava ob pol 3 popoldne: »Strahovi«. Izven abonementa.
6. aprila: »Španska muha«. Za C 45 abonement.
7. aprila: »Nelly Rozier. Za B 44 ab.
8. aprila: »Veriga«. za C 43 abon.

OPERO GLEDALIŠČE.

1. aprila: Zaprt.
2. aprila: »Boheme«. Za A 42 abon.
3. aprila: »Slovaška princeska«. Za C 41 abonement.
4. aprila: Zaprt.
5. aprila: »Mamzelle Nitouche«. Izven abonementa.
6. aprila: »Slovaška princeska«. Izv. abonementa.

Ljubljanske novice.

Ij šentjakobsko prosvetno društvo. Orli imajo telovadbo in razgovor danes ob 8. uri zvečer v telovadnici Ljudskega doma. V sredo ob pol 8. uri predava g. medicinec Ivo Pirc: »Vražarstvo in praznoverje v zdravilstvu.« V petek ob pol 8. uri nadaljuje g. dr. Jos. Mantuani predavanje o slovenski narodni noši. Vabimo k obilni udeležbi.

Ij Prosvetno društvo frančiškanske iare. Predavanje dne 27. sušča je bilo dobro obiskano; predavatelju o. Angeliku se zahvaljujemo za trud in poslušalcem za pozornost. — Seja odbora bo danes zvečer ob 8/8 v samostanski dvorani. Odborniki in odbornice naj prineso nabiralne pole, da se uredi imenik društvenih članov. — Prihodnje predavanje bo 10. aprila. — Odbor.

Ij Policijska ura podaljšana. S 1. aprilom t. l. so podaljša policijska ura za kavarne do 11. ure zvečer s pridržkom, da se po 9. uri zvečer ne sme točiti nobenih alkoholnih pijač. Za gostilne ostanejo predpisi v veljavi. — Policijsko ravnanje v Ljubljani, dne 31. marca 1919.

Ij Spoštovana aprovizacija! Prejeli smo: Tudi v I., II. in III. okraju je mnogo revnih ljudi, ki bi radi imeli špeh bolj po ceni. Dosti družin je, ki si niti enkrat na dan ne morejo zabeliti, ker niso pri ubožni akciji. Enkrat smo dobili od aprovizacije špeh, potem nič več. Pravica naj bo za vse! Dosti je takih od ubožne akcije, ki imajo v zalogi več ko drugi. Glejte, da dobimo za praznike nekaj špeha, ker tudi mi imamo otroke!

Ij Na naslov mestne aprovizacije. Gospodinja nam piše: Aprovizacija ponavlja zopet staro grožnjo pekoma, obeta jim najstrožje nadzorstvo in ostre kazni za slab in neužitni kruh; gospodinje in matere pa dobro vemo, koliko te grožnje pomagajo. Tudi peki dobro vedo, koliko slabega kruha se je že speklo iz dobre moke, dasi so še vsi pridni in varčni pri svojem delu. Prosimo in zahtevamo torej, naj nas aprovizacija končno že enkrat reši odvisnosti od pekova. Proč s komodnostjo, dajte nam vsakemu po svobodni volji, kar more boljše porabiti! Kdor izhaja boljše z moko, temu moko, komur je ljubši kruh, tistemu bodi mogoče kupovati kruh. To je edina resnična kontrola pekova in dolžni ste jo nam in prav posebno naši deci, ki je slabela dovolj dolgo že vsled odvisnosti od neljubecih, zato neskrbnih ali malo skrbnih tujih rok.

Ij Škoda na barju vsled zatvornice v Grubarjevem kanalu. Pričakovali smo, da prinese osuševanje barja vsem barjanom in posestnikom na barju odrešenje in korist, v resnici pa imamo le obetno škodo, kakršno prej nismo imeli: Poprej so bili večsah povodnji, ki so pa kmalu zopet izginile, sedaj pa se nam dela stalna škoda, ker je zatvornica v Grubarjevem kanalu — nerazumljivo zakaj — vedno zaprta. Ker je zatvornica zaprta, so napolnjeni stranski jarki z vodo, svet se melča, jarki se zasipajo, nemože je svet obdelovati, ker se voz in živina udara in tako imamo na barju le škodo in zapreke, ki jih prej nikdar nismo imeli. Nastala nam je v zadnjih 6 letih obetna škoda, katere gotovo nismo voljni trpeti in jo tudi trpeti ne bomo. Danes samo vprašamo: Kje je tista korist, ki se nam je obetala od osuševalne akcije? Sedaj plačujemo le prispevke za to osuševanje in vrhu tega imamo mesto koristi škodo, ki je kar očividna. Tega mora biti konec!

Ij Ženski odbor za invalide ima svojo sejo v petek, 4. aprila ob 5. uri popoldne v pisarni »Dobrodelnost« v Alojzjevišču, Poljanska cesta.

Ij Brezplačna zdravniška ordinacija za ubožne se vrši od 1. aprila t. l. dalje kakor pred vojno zopet samo na rešilni postaji v Mestnem domu vsak delavnik ob 10. uri dopoldne. Izkazati se je treba z ubožnim listom mestnega magistrata.

Ij Pevska vaja za Vodnikovo slavnost se vrši v četrtek v prostorih Jurčičev trg 3, II. nadst. Za ženske od pol 7. do pol 8., za moške od pol 8. do pol 9. zvečer. — Pevovalja.

Ij Nasvet gospodu županu. Tukajšnji gosp. A. Šarabon napravlja sedaj ob vogalu Ahacelje in Holzapflove ulice iz travnika velik, moderno urejen vrt ali park. Ker pa leži nekaj tega sveta izven regulacijske črte in se je občinski svet že svoječasno pogajal z g. Šarabonom za odkup tega dela travnika, a se takrat ni dosegel sporazuma, prosimo prebivalci imenovane ulice, da skuša gosp. župan pridobiti omenjeni svet od g. Šarabona, ako ne že brezplačno, pa vsaj po primerni ceni. Ker je regulacija Holzapflove ul. nujno potrebna in to posebno radi nadaljnje zveze z Vodmatom, bo g. Šarabon gotovo spoštoval želje prizadetega občinstva in prepustil svet mestni občini v splošno korist Ljubljane. Ako bi se pa sedaj zamudila ugodna prilika, bo treba pozneje, ko bo dotični del parcele radi urejenega vrta na vrednosti vel'ko pridobil za ta odkup plačati gotovo veliko večjo kupnino.

Ij Društvo slovenskih živinozdravnikov ima svoj prihodnji sestanek 5. aprila 1909, ob 4. uri popoldne v Narodnem domu (restavracija). Vsi tovariši, posebno pa oni, ki so sodelovali pri klasifikacijskih komisijah za konje, se pojavljajo, da se sestanka zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Ij Društvo geometrov v Ljubljani n. znanja, da se udeležijo občnega zbora dne 5. aprila t. l. tudi člani centralnega društva v Zagrebu. Zborovanje je zelo važno, radi tega se člani ponovno vabijo, da se zborovanja sigurno udeležijo.

Ij Vodstvo stvarne demobilizacije razglasa, da bodo od 1. aprila naprej sprejemni dnevi za stranke in svrhu informacij le vsak torek in petek od 10. do 12. ure popoldne. Vloge za dodelitev demobilizacijskega materiala morajo biti vložene in rešene pisмено, vsled česar povzročajo osebne intervencije le zamudo časa in zavlačujejo reševanje vlog.

Ij Vojaško delo za obrtnike. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani posreduje obrtnikom vojaško delo. Za vojaško delo se lahko zgledajo posamezni obrtniki, pa tudi skupine bodisi v proste zvezi ali pa obrtnih združenj. Vojaška uprava rabi sedaj več desinfektorjev, ki bi se zgradili deloma že iz obstoječega materiala. Delo bi lahko prevzeli kolarji in vozni kovači, ev. tudi mizarji. Za prevzemo dela naj se zgledajo reflektanti v pisarni Urad za pospeševanje obrti, kjer dobe potrebna podrobna pojasnila.

Ij Semenski oves za one stranke iz mesta Ljubljane, katere so se do 29. t. m. priglasiile na magistratu, se bode oddajal od ponedeljka, to je 31. marca, naprej v dopoldanskih urah v skladišču I. Knez, Marije Terezije cesta 3. Oddajne listke dobijo stranke danes in jutri dopoldne v žitnem zavodu (oddelek za žito).

Vestnik S. K. S. Z.

* Šišensko prosvetno društvo priredi v četrtek, dne 3. aprila ob pol 8. uri zvečer v šoli zanimivo, času primerno predavanje, katerega bo pojasnjevalo 50 skopičnih slik. Predavanje se za šolsko mladino ponovi.

Orlovski tečaj

v Ljubljani od 7. do 12. aprila 1919.

V ponedeljek, 7. aprila 1919.

Dopoldne: Ob 9. uri otvoritev tečaja in razdelitev ter raztolmačenje vspeveda. Popoldne: Od 2. do 4. ure redovne in proste vaje.

Pol ure odmor.

Od pol 5. do 6. ure redovne in članske proste vaje za leto 1919.

Zvečer: Ob pol 8. uri predavanje: »Dobrota SHS«, prof. dr. Šarabon.

V torek, 8. aprila 1919.

Dopoldne: Od 8. do 9. ure redovne vaje.

Od 9. do 10. ure proste vaje za naraščaj za leto 1919.

Od pol 11. do pol 12. ure tehnično predavanje: »Razlaga novega tehničnega Poslovnika«, Ivo Pirč.

Popoldne: Od 2. do pol 5. ure članske proste vaje.

Od 5. do pol 7. ure orodna telovadba.

Zvečer: Ob pol 8. uri predavanje: »Stališče in delo Orla v širši javnosti«, dr. Jez.

V sredo, 9. aprila 1919.

Dopoldne: Od 8. do 9. ure proste vaje za naraščaj.

Od 9. do 10. ure članske proste vaje.

Od pol 11. do pol 12. ure tehnično predavanje: »Estetika telovadbe«, A. Kos.

Popoldne: Od 2. do pol 5. ure članske proste vaje.

Od 5. do pol 7. ure članske vaje s palicami za leto 1919.

Zvečer: Ob pol 8. uri predavanje: »Zdravstvo«, dr. Dolšak.

V četrtek, 10. aprila 1919.

Dopoldne: Od 8. do 10. ure vaje s palicami za naraščaj.

Od pol 11. do pol 12. ure tehnično predavanje, Aleksander Jeločnik.

Popoldne: Od 2. do pol 5. ure članske proste vaje za leto 1919.

Od 5. do pol 7. ure organizatorično predavanje, Iv. Podlesnik.

Zvečer: Ob pol 8. uri predavanje: »Naraščaj«, Janko Cegnar.

V petek, 11. aprila 1919.

Dopoldne: Od 8. do 10. ure članske proste vaje za leto 1919.

Od pol 11. do pol 12. ure predavanje: »Liberalizem, socializem in solidarizem«, Anton Komljanec.

Popoldne: Od 2. do pol 5. ure orodna telovadba.

Od 5. do 6. ure organizatorično predavanje, Iv. Podlesnik.

Zvečer: Ob pol 8. uri predavanje: »Zdravstvo«, dr. Dolšak.

V soboto, 12. aprila 1919.

Dopoldne: Od 8. do 10. ure ponovitev prostih vaj s palicami za člane in naraščaj.

Od pol 11. do pol 12. ure predavanje: »Pravoslavje«, dr. Grivec.

Popoldne: Ob 2. uri predavanje: »Naraščaj«, dr. Mohorčič.

Od 3. do 5. ure predavanje: »Kaj smo se naučili?«

Opombe: Telovadba se vrši v telovadnici »Ljudskega doma«.

Vsa predavanja se vrše v mali dvorani »Ljudskega doma«.

Vsa hrana se dobi v »Ljudskem domu«, Ljudska kuhinja.

Zajutrk ob 7. uri, kosilo ob pol 1. uri, večerja ob 7. uri.

Stanovanja so pripravljena v »Ljudskem domu«. Celodnevna oskrba za udeležence je proračunjena na 10 kron dnevno.

Orlovska zveza v Ljubljani.

Otroška bolnišnica in ljubljanski Nemci.

Občni zbor društva za vzdrževanje Elizabetne otroške bolnice v Ljubljani se je vršil včeraj, dne 31. marca popoldne v prostorih bolnice. K temu občnemu zboru so bile vabljene tudi slovenske članice in člani, a se jih je bore malo odzvalo temu vabilu, medtem ko so se zbrale dame, ki tvorijo ljubljansko nemško inteligenco, v precejšnjem številu. Občni zbor se je pričel ob pol 5. uri in ga je otvoril g. dvorni svetnik Pesjak, kot namestnik radi bolnišnice zadržanega polkovnika Castelma. Udeležil se je pa občnega zbora tudi zastopnik deželne vlade za Slovenijo ter naznanila, da je društvo, oziroma bolnica postavljena pod vladno nadzorstvo.

Kakor znano, je bila Elizabetna otroška bolnica nemška domena, in nihče slovenskih članov, če so bili sploh kot člani vpisani in ne samo kot dobrotniki, ni vedel, kakšna so društvena pravila, niti se ni vedelo, da ta zavod vzdržuje neko društvo in kako je to društvo. Vedelo se je samo, da je društvo v zagrizenih nemških rokah in da se je smela slišati v zavodu samo nemška beseda. Ker pa tudi ljubljanski Nemci niso tako neumni, da bi ne vedeli, da je Nemštvu v Ljubljani odklenalo in da bo treba privzeti v odbor tudi sveže slovenske moči in ker ima društvo nekaj čez 70.000 K premoženja, so si gospodje mislili, da je sedaj pravi čas, da zavarujejo to premoženje na ta način, da sklenejo razpust društva in po § 11. pravil izročijo vse premoženje »Kranjski hranilnici«.

Obenem so dali na dnevni red tudi predlog, da se izplača odpravnina zdravniku in tajniku, ne oziraje se na to, da je bil zdravnik vsaj zadnje desetletje vsako leto sproti honoriran, poleg tega je imel pa tudi postranski zaslužek za zdravniške preiskave, ki jih je opravil v zavodu za zunanje stranke, tajnik pa sploh ni imel nikakega poslovanja in je po pravilih poslovanje upravnega sveta brezplačno.

S temi predlogi se pa niso strinjali slovenski udeleženci in vladni zastopnik je povedal, da ima ukaz občni zbor raz-

pustiti, če bi se dali ti predlogi na glasovanje. Zdravnik dr. Staudacher je pridno agitiral med nemškimi damami, naj se sklene razpust društva in predsednik g. Pesjak je hotel dati že na glasovanje ter se je dvignilo nekaj rok, a je vladni zastopnik glasovanje preprečil. Od strani slovenskih članov se je poudarjalo, da ni nikakih razlogov za razpust društva in da bi ne bilo pametno, če bi se skoraj več kot pol stoletja trajajoče hvalevredno delovanje društva sedaj prenehalo, ko je v današnjih dneh gotovo bolj kot kedaj potrebno tako društvo in taka bolnica. Saj društvo vendar ni nacionalno društvo, ampak dobrodelno društvo, pri katerem lahko sodelujejo vse stranke in vsake narodnosti. Naj se sestavi torej kompromisni odbor ter v to svrhu skliče nov občni zbor z dnevnim redom: Volitve novega odbora. G. Pesjak je pa utemeljeval potrebo razpusta s tem, da od Kranjske hranilnice ni pričakovati nobene podpore in da društvo imelo gotovo primanjkljaj. Od strani slovenskih članov se je pa ugovarjalo, da se tega ni bati, ker se bo dobilo dovolj novih članov, ki bi hoteli sodelovati pri tem zavodu, v korist ubogih otročičev. — Tekom debate je pa izrazil g. Pesjak tudi bojazen, da bode v par tednih pristopilo najmanj 200 novih slovenskih članov, kateri bodo vzeli sedanjemu vodstvu društvo iz rok. Nato so se slišali glasovi, če bodo pristopili novi člani, potem bo imelo društvo tudi novih dohodkov, čemu se torej bojite primanjkljaja. Gospodje so pač pokazali, da se ne boje za društvo in za primanjkljaj, ampak samo za svojo nadvlado. Ker je hotel predsednik kljub temu dati na glasovanje predlog glede razpusta, je vladni zastopnik razpustil občni zbor. Nato se je pričelo prerekanje, češ, da se je že glasovalo o predlogu in da je razdružitve že sklenjena, čemur so vladni zastopnik in navzoči slovenski člani ugovarjali. Končno je moral nastopiti policijski stražnik, da je razgalil uporne nemške dame, ki so pokazale, da se jim v Ljubljani vendarle še predobro godi, sicer bi ne imele poguma, v središču Slovenije kazati toliko narodnega šovinizma.

Vse naše somišljenike in somišljenice pa pozivljamo, da prijavijo pristop k temu društvu na naslov: Pisarna dobrodelnosti v Ljubljani, Poljanska cesta. Članarina znaša letno le 2 K, vendar se pa prosi one, ki so v ugodnih gmotnih razmerah, da prispevajo primerno večji znesek, saj gre za naše najrevnejše bolne otročičke, večinoma delavskih rodbin in pa take, ki nimajo staršev ali pa vsaj ne takih staršev, ki bi se zavedali svojih dolžnosti do ubogih otročičkov. Z zaspanostjo torej proč!

Vozni red.

Z dnem 1. aprilom se izpremeni vozni red osebnih vlakov na progah Ljubljana—Maribor, Ljubljana—Sisak, Maribor—Špilje. S tem se odpravi po možnosti ponočno potovanje in izpopolni podnevna vožnja vlakov tako, da dobi potujoče občinstvo med Ljubljano in Mariborom v vsaki smeri tri osebne vlake s praktičnimi zvezami proti Zagrebu (Sisku) in Velikovecu—Sinče vasi. Med Ljubljano in Zagrebom vozi od sedaj v vsaki smeri le po en direktni vlak (40/508 in 511/45); vendar je promet tudi na tej progi izboljšán, kakor sledi iz sledečega. Tudi promet med Mariborom in Ljutomerom se je temeljito preuredil tam, kjer je v veljavi od 1. aprila:

V nastopnem podajamo celotni vozni red, kakor je v veljavi od 1. aprila:

a) Proga Ljubljana—Maribor:

Vlak 37: Odhod iz Maribora 5.35 zjutraj, prihod v Ljubljano ob 10.15 dop.; vlak ima na Pragerskem zvezo iz Ptujja (odhod 5.43 zj.) na Zidanem mostu zvezo iz Zagreba (odh. 4.55 zj.). — Vlak 35a: Odhod iz Maribora ob 10.13 dop., prihod v Ljubljano 2.51 pop. Ta vlak prihaja iz Dunaja in Gradca ter ima v Mariboru zvezo iz Ljutomera (odh. 6.22 zj.) in Velikovecu—Sinče vasi (odh. 6.10 zj.); na Zidanem mostu zvezo iz Siska (odh. 6.43 zj.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.). — Vlak 39: Odhod iz Maribora 4.30 pop., prihod v Ljubljano 8.54 zv.; na Pragerskem zveza iz Čakovca (odh. 2.20 pop.). — Vlak 36: Odhod iz Ljubljane 4.43 zj., prihod v Maribor 9.11 dop. Vlak 36a: Odhod iz Ljubljane 10.41 dop., prihod v Maribor 3.04 pop.; zveza na Zidanem mostu na Zagreb (prih. 3.38 pop.) in Sisak (prih. 7.33 zv.) in iz Siska (odh. 6.43 zj.) in iz Zagreba (odh. 8.55 zv.); vlak 36a odpelje ob 6.39 zv. iz Maribora v

Špilje in Nemško Avstrijo. — Vlak 42: Odhod iz Ljubljane 5.55 pop., prihod v Maribor 10.31 zv.

b) Proga Ljubljana—Zagreb (Sisak):

Vlak 40 508: Odhod iz Ljubljane 5.52 zj., prihod v Zagreb 10.05 dop., v Sisak 11.35 dop. — Vlak 36a 502: Odhod iz Ljubljane 10.41 dop., prihod v Zagreb 3.38 pop., v Sisak 7.23 zv.; na Zidanem mostu zveza iz Maribora (odh. 10.13 dop.), Ljutomera (odh. 6.22 zj.) in Velikovecu Sinče vasi (odh. 6.10 zj.). — Vlak 42 510: Odhod iz Ljubljane 5.55 pop., prihod v Zagreb 9.59 zv. — Vlak 507 37: Odhod iz Zagreba 4.55 dop., prihod v Ljubljano 10.15 dop. — Vlak 509 35a: Odhod iz Siska 6.43 zj., iz Zagreba 8.55 dop., prihod v Ljubljano 2.51 pop. — Vlak 511 45: Odhod iz Siska 3.15 pop., iz Zagreba 6.05 zv., prihod v Ljubljano 10.58 zvečer.

c) Proga Maribor—Ljutomer:

Vlak 50 180: Odhod iz Maribora 5.33 zj., prihod v Ljutomer 8.46 zj. — Vlak 52 1803: Odhod iz Maribora 4.47 pop., prihod v Ljutomer 7.52 zv.; zveza v Mariboru iz Ljubljane (odh. 10.41 dop.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.). — Vlak 1802 51: Odhod iz Ljutomera 6.22 dop., prihod v Maribor 9.30 dop.; v Mariboru takojšna zveza v Ljubljano (prih. 2.51 pop.) iz Zagreb (prih. 3.38 pop.). — Vlak 1826 53: Odhod iz Ljutomera 5.31 pop., prihod v Maribor 8.46 zv.

č) Proga Maribor—Velikovec—Sinča vas.

Vlak 415: Odhod iz Maribora 5.05 zj., prihod v Velikovec Sinča vas 9.30 dop. — Vlak 149: Odhod iz Maribora 3.29 pop., prihod v Velikovec ob 6.44 zv.; ta vlak ima v Mariboru zvezo iz Ljubljane (odh. 10.41 dop.) in Zagreba (odh. 8.55 dop.). — Vlak 416: Odhod iz Velikoveca S. 6.10 dop., prihod v Maribor 9.04 dop.; vlak ima tukaj zvezo na Ljubljano (prih. 2.51 pop.) in Zagreb (prih. 3.38 pop.). — Vlak 414: Odhod iz Velikoveca S. 3.16 pop., prihod v Maribor 6.14 zvečer.

d) Proga Maribor—Ptuj—Čakovac:

Vlak 35b 205: Odhod iz Maribora ob 8.33 dop., prihod v Čakovac 11.16 dop.; na Pragerskem zveza iz Ljubljane (odhod 4.43 zj.). — Vlak 229: Odhod iz Maribora 6.55 zv., prihod v Ptuj ob 8.17 zv. — Vlak 207: Odhod iz Pragerskega 8.30 zv., prihod v Čakovac 10.23 zv. — Vlak 208: Odhod iz Čakovca 7.32 zj., prihod na Pragersko 8.30 dop.; zveza na Maribor (prih. 9.11 dop.), Ljubljano (prih. 2.51 pop.) in Zagreb (prih. 3.28 pop.). — Vlak 224: Odhod iz Ptujja 5.43 zj., prihod v Maribor 6.59 zj.; zveza na Pragerskem na Ljubljano (prih. 10.15 dop.). Vlak 228b: Odhod iz Čakovca 2.20 pop., prihod v Maribor 5.32 pop.; na Pragerskem zveza na Ljubljano (prih. 8.54 zv.) in Zagreb (prih. 9.59 zv.).

Jugoslav. knjigarna v Ljubljani priporoča.

Dr. T. Maretič, Hrvatska ili srpska gramatika, cena K 4.70.

Serlinger, Priručnik rječnik tujih riječi i fraza, za praktično uporabo pri čitanju i pisanju, cena K 5.50.

Dr. Stjepan Serkulj, Povijestna čitanka za nižje razrede srednjih in sličnih škola, I. dio srednji i novi vjek do god. 1848, cena K 2.40, II. dio od god. 1648 do danas, cena K 2.70.

Dr. Milan Ogrizović, Hrvatski pripovjedači (Avgust Senoa, Josip Evžen Tomić, Ante Kovačić, Evgenij Kumičić, Janko Jurković, Viljem Korajac, Nikola Tordinac, Josip Kozarac, Vjenceslav Novak, Ksaver Šandor Gjalski, Duro Turčić, Fran Mažuranić, Josip Draženović, Janko Lesković). Sa četrnaest slika. Cena K 2.80.

Stjepan Basariček, Čitanka za više pučke škole. Cena K 3.90.

Mas'rajto vrat od zunaj in ggrajte od znotraj s Fellerjevimi bolečinami tolažcem „Elsa fluidom“. Pri prehlajenju to dobro stori. 6 dvolitnih ali 2 specialni steklenici 19 kron. Več desetstotnih zahvalnih pismem Lekarar E. V. Feller, Stubica, Elsatg št. 134, Hrvatsko. Omot in poštnina se računa posebej in najceneje. Kdor naroči več obnem, mnogo prihrani. (e).

Javna dražba suknenege blaga.

Dne 3. aprila ob 10. uri dopoldne se vrši v skladiščih »Balkana« na Dunajski cesti javna dražba raznega suknenege blaga (črn.), hlačevine (črne), ševota (Mode R in štrihlaha).

Blagajničarka postena, večša slovenskega in nemškega brzojisa, strojeplisa, enostavnega knjigovodstva, želi službo premeniti. Cen. ponudbe pod praktična moč 2063 na upravo lista.

Enale posodo kakor razne skledce, latvice, kolalnice, mende, romovske skledce, lončke za cvetlice ter nasadne lonce priporoča trdnica Osvard Dobec, Ljubljana, Martinova cesta 15.

10 do 15 vagonov krompirja naprodaj se je nahajal v ruskem ujetništvu, naj poroča njegovi ženi Tereziji Erčunji, Zagorica št. 64, p. V. dem.—Dobropolje. — Zadnje njegovo pismo je prišlo iz Čisto polje, Kazanska gubernija, Datirano je 15. IV. 1915. Po vrnejo se vsi stroški.

Zarezna strešna opoka se prodaja pri V. Scagnetti Ljubljana, Selenburgova ulica 6.

Pisalni stroj se kupi. Ponudbe pod »stroj« na anonimno eksp. Al. Matelič, Ljubljana.

Kdo ve kaj o ALOJZIJU ERČULJ, ki se je nahajal v ruskem ujetništvu, naj poroča njegovi ženi Tereziji Erčunji, Zagorica št. 64, p. V. dem.—Dobropolje. — Zadnje njegovo pismo je prišlo iz Čisto polje, Kazanska gubernija, Datirano je 15. IV. 1915. Po vrnejo se vsi stroški.

Sre me se pridno posteno dekle, ki zna tudi vsaj nekoliko kuhati v dobro stalno službo. Polzva se v upravnistvu „Slovenec“.

Svarim pred nakupom obleke. V noči od 30. marca mi je bilo vmišljeno ter mi je tak odnesel rujav površnik. Črno kratko suknjo, črne hlače, svetlo rujav veleur klobuk in eden črn klobuk ter dve krili eno črno in eno temnosivo in dve otroški zeleni pelerinci. Kdor mi more dati pojasnila dobi nagrado in mu plačam kupnino nazaj. Pojasnila prosim Lavtar Franc, Sv. Petra cesta 53.

Prispevajte za sklad S. L. S.

Za dveletnega fanta se išče družina na Kranjskem, katere bi ga sprejela v popolno oskrbo. Po zavedbo zahtev na upravo „Slov.“ pod sušec-rožnik 2195.

Oseba k otroku. Sprejme se takoj k malemu otroku popolnoma zanesljiva oseba. Ponudbe na gospo Frici Maravič, Zagreb, Rokov nerivoj 1. I. nad. 1950

Resna ženitna ponudba!

Mladenec star 27 let trgovsko nabavljatelj, (v manufakt. in specijalnih strojih) veselega značaja in prijazne rnanosti, z 20.000 K premoženja v gotovini, se želi vsled pomanjkanja znanja seznaniti z gospicami od 18—25 leta neomadeževane preteklosti, trgovsko izobražena, z lastnim domom in žepno vpeljana gostilno ali trgovino. — Izključene niso tudi iste, katere bi imele bišo v najemu, ter žepno vpeljana gostilno ali trgovino. — Samo resne ponudbe s sliko, katere se na zahtevo vrne, se naj blagovoljno poslati na upravo lista pod „Vesela Velikanoč“ 2145 - Tajnost strogo zadržana.

Ženitna ponudba.

Postena Slovenka, srednje starosti s 6000 K premoženja, se radi pomanjkanja priljubljenosti, tem potem želi seznaniti s poštenim gospodom, ki ima penzijsko službo in nekoliko premoženja. Le resne ponudbe naj se pošiljajo na upravnstvo Slovenca pod šifro Srečna bodočnost.

Javna zahvala.

Podpisani smatram za svojo prijetno dolžnost, izreči velespoštovanemu g. dr. A. Botteri-ju, primariju očesnega oddelka deželne bolnice v Ljubljani, po končanem zdravljenju za izredno postrivilno izvršeno težko očesno operacijo, ki me je zadržala od izvrševanja mojega poklica le 6 dni, in katere je sijajno uspela (popolno odstranjenje močnega škiljenja), tem potom svojo najsrčnejšo javno zahvalo.

Ljubljana, dne 31. marca 1919.
OSKAR VOGL
bančni uradnik
Ljubljana, kreditni zavod.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, povodom težke izgube našega srčno ljubljene očeta gospoda

Janez Lacjan-a

izrekamo vsem delavcem in delavkam trdnice P. Ladstätter in sinovi in vsem onim ki so spremlili rajnega na zadnji poti, našo najtoplejšo zahvalo.
Domžale, dne 29. marca 1919.
Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za vse dokaze sočutja povodom prebriske izgube našega iskreno ljubljene soproga, oziroma očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Dr. Antona Majžer-a

izrekamo vsem najsrčnejšo zahvalo. Posebej se zahvaljujemo pevskega zboru in g. dr. Anton Medvedu za gniljiv govor.

Maribor 24. marca 1919.

Žalujoče rodbine
Majžer, Kos, Terstenjak.

Prodaja se pomladanski kostum, 2176
nekaj otroške obleke in nekaj kuhinjske potrebšćine. Kje, pove Upravištvu „Slovenca“ pod št. 2176.

Razne deske (Laubsägeholz) skupno ali posamezno se ugodno prodajo. Posredovalni urad, Mestni trg 25/L.

Tvrška Ant. Krisper v Ljubljani sprejme

kontoristinjo

s prakso, zmerno popolnoma slovenske in nemške stenografije. Reflektuje se le na prvovrstno moč.

Sivilja (šeparica)

slamnikov na stroju, se sprejme takoj proti dobri plači s hrano in stanovanjem. Ponudba na: **Gjuba Kokalj**, Zagreb, Ilica 16.

Iščem za takojšnji ali poznejši nastop večšega

tesarskega polirja

Plača po dogovoru.
Fran Ravnikar, mestni tesarski mojster
Ljubljana, Linhartova ulica št. 25.

Vila, ali bolj mala hiša

ne velika, blizu Ljubljane, se takoj kupi. Prijazne ponudbe na upravnstvo tega lista pod šifro „Miren dom“.

deček

Prednost imajo, kateri se razumejo na cerkevna opravila. Vsa oskrba v hiši, plača po dogovoru. Uprava ljubljanskega pokopališća. 2115

Sprejme se dobra kuharica

proti dobri plači. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod šifro: „Dobra kuharica 2119“.

Kupujem smrekov les jelkov, hrastov okrogel ali rezan. Cene za les naložen v vagon naj se naznanijo na V. Scagnetti, parna žaga za državnim kolodvorom, Ljubljana.

Mlad trgovski sotrudnik
Išče službo v trgovini s specijalnim ali mešanim blagom Gre tudi na deželo. — Naslov pove uprava Slovenca pod št. 2105.

Sprejme se za-nesljiv, pošten HLAPEC, vajen konj, tudi starejši. Stanovanje in hrana je v hiši, plača po dogovoru.
A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta št. 21.

Sprejmeta dva učenca se takoj za kloparski in vodovodni obrt.
FRANC LONČAR, Ljubljana - Šiška Celovška cesta št. 66.

Mesarji, pozor!

Močan, zdrav mladenič iz poštene hiše, ki se je že delj časa učil mesarske obrti in vsled vojaščine moral prenehati, bi se rad popolno izučil svoje obrti, išče primerne mesne na deželi ali v mestu. Vešč tudi družnega gospodarskega dela. Ponudbe na upravnstvo „Slovenca“ pod „Dobra moč 2144“.

Za ključavničarskega vajenca se nudim pri večjem obratu, ali pri dobrem in strojem mehaniku ozir ključavničarju, z vso oskrbo v hiši. Najraje v mestu, kjer bi lahko obiskoval obrtno solo. Za vprašanje prosim: **Cenko Zupantič**, Radeče pri Zidanem mostu.

Kupi se

rum-esenca

vsako množino, dobro, močno blago; ponudbe na trdnico **IVAN PERDAN** v Ljubljani.

Kupim hišo

do 100.000 K, najraje v Poljanskem ali Šentpeterskem okraju. Cenj. ponudbe pod Hiša 2112 na upravo „Slovenca“.

Radi odpustitve gostilne oddajam **mize in stole.**

Ana Lampret, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 31.

Mizarski poslovođa

za večje mizarstvo s strojnim obratom se sprejme. 2177 (3)
Kje, vpraša se pri upravnstvu „Slovenca“ pod št. 2177.

Gospodarska pisarna**Dr. IVAN ČERNE**

Ljubljana,

Miklošičeva cesta 6. (Vis-a-vis Hotel Union)

Bančna komisija, posojila, inkaso, trgov. informacije, financiranja, saniranja, trg. poravnave, promet z nepremičninami in podjetji, uprava premoženj, vterjvanje dolgov, izvedeniška mnenja, bilance, cenitve.

Tel. 37. Uradno 8-1/2, 3-5. Zahvalite prosbit.

Razprodaja

vsako množino

Živega apna

v sredo 2. aprila ob 8. uri dopolne na dolenskem kolodvoru v Ljubljani.

Pozor, trgovci!

Imam veliko komadov ročnih torbic (cekarjev) iz lepih slamnatih kit. Lepo, močno delane in barvane vsake vrste velikosti se dobe na drobno in debelo po primernih cenah pri **Franc Percu**, Domžale 81. Pošljem tudi vzorce.

MEŽNARJA

vernega, poštenega in oženjenega išče župna cerkev na deželi. Sprejme se tudi tak, ki ni še vajen temu poslu, le, da ima veselje za to. Doneski iz bire, zemljišća in v denarju zagotavljajo pošteno preživljanje. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. 2030.

KORUZO

2184
pšenice in mast dobavlja po dnevnih cenah

A. DUMA, Zagreb, Draškovičeva ulica 5.

Zahtevajte brzojavne ponudbe.

Štev. 235.

Razglas.

Pri podpisnem gozdnem in graščinskem oskrbništvu na Bledu se iz sečenj tekočega leta ponudbenim potom odda sledeči stoječ les:

Številka partije	K r a j	Način sečnje	Približna množina	
			les za rabo plm ³	trdih drv plm ³
1	Mežaklja	Opodna sečnja	500	500
2	"	"	4300	5000
3	"	Preredčenje	500	1400
4	Budnopolje	Opodna sečnja	3000	—
5	"	Preredčenje	1600	60
6	Mrzlistudenc	Opodna sečnja	10300	160
7	"	Preredčenje	1400	200

Splošni kupni pogoji, vzorci za ponudbe se dobe pri podpisnem oskrbništvu, ki daje tudi vsa potrebna pojasnila. Ponudbe naj se vlagajo pri oskrbništvu do 18. aprila 1919 do 12. ure dopolne.

Bled, 30. marca 1919.

Gozdno in graščinsko oskrbništvu Kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Brez posebnega obvešća.

Vsem znancem in prijateljem javljam žalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni in predobri mož, oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

ANTON KOBİ

veleposestnik in veletrgovec, dež. poslanec, imejitelj zaslužnega križca Nj. Svetosti „pro Ecclesia et pontifice“ itd. itd.

po dolgem in težkem trpljenju previden s sv. zakramenti dne 30. t. m. ob pol 1. uri zjutraj bogu vdano umrl.

Truplo se prepelje iz sanatorija „Leonišće“ v Ljubljani na Breg pri Borovnici, odkoder se iz hiše žalosti vrši pogreb v torek 1. aprila ob 10. uri dopolne na farno pokopališće v Borovnici.

Maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Pokojni se priporoča v pobožno molitev in blag spomin.

Borovnica, dne 30. marca 1919.

Franja Kobi, žena

Ferdo, Drago, Vladko, Srečko, Tonček, sinovi

Tonca vdova Žagar, roj. Kobi, **Franika, Danica**, hčere

Joško Kobi, kapetan, brat

Marija Čuden, roj. Kobi, **Francka Cunder**, roj. Kobi, **Iva Lenče** roj. Kobi, sestre

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

VINO belo letnik 1918, 7° močno, K 6-50 za 1 rudeče 1918, 8° " 7-60 " " temnordeče 1917, 9-8° močno, K 9- " " "

iz kleti v Šiški, odn. kolodvor, Ljubljana.

Trgovina vina **MILKO JESIĆ**, Ljubljana, Florjanska ulica 36.

Pšenico, oves, koruzo in ječmen

prodaja samo na cele vagone od postaje Sisak za takoj

veletrgovina z žitom in deželnimi pridelki

FRANC WEISS, SISAK.

Ustanovljeno leta 1861. — Ustanovljeno leta 1861.

